No. 35. Donderdag 26 Augustus 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel R. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD" HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Bolsjewisme en Chineesch Nationalisme. *)

Op het besluit van den Raad van Drie, dat Japan in het wederrechtelijk bezit van Shantung liet, ging er onder de Chineezen een storm van verontwaardiging op. Studenten in Peking, Shanghai en elders zonden protesttelegrammen, hielden straatbetoogingen en proclameerden den boycott. Jong en oud, man en vrouw, koopman en riksha-koeli namen daaraan deel.

*) Voorgedragen bij mijn aftreden als president der Chineezen-vereeniging Chung Hwa Hui, op 1 Mei 1920.

De in Nederland studeerende Chineesche jongelieden, op 11 Mei 1919 in een Algemeene vergadering vereenigd, betuigden aan de Chin. vredesdelegatie te Parijs in den vorm van een protest hun leedwezen over de op de vredesconferentie genomen beslissing.

In Indië namen de Chineezen in navolging van het stamland hun eenige strijdmiddel ter hand, het

economische wapen, waarvoor reeds menig Europeesch handelshuis het hoofd heeft moeten bukken. Nu is het de Japansche handel waartegen de lange en bittere strijd wordt gevoerd. Op-en-neergaand, flikkerde hij weder heftig op, toen bekend werd, dat de Japanners in Foochow landden en een aanval pleegden op het leven der Chin. studenten der „Young Men's Christian Association".

Deze boycott der Japanners, die vooral gedurende

Op reis naar Nederland overleed heden, na een korte ongesteldheid, onze innig geliefde Echtgenoot en Vader

Mr. ALFRED JOHANNES CORNELIS VAN HAMEL,

laatstelijk President van den Landraad te Menado.
Port-Said, 17 Augustus 1920, a/b „Patria".

Wed. Mr. A. J. C. VAN HAMEL—ELAND,
en Kinderen.

Volstrekt eenige kennisgeving. 55L

de oorlogsjaren in Indië de politiek der „pénétration pacifique" met succes hebben toegepast, was niet gemakkelijk, maar krachtig en sterk was de Chineesche massa-actie.

Deze strijd voor de eerbiediging van het souvereiniteitsrecht van het stamland bracht de middelen, die het proces der „economische aansluiting tusschen Indië en China" [1]) versnellen zullen. Er ontstond een „Kok Hwe Kongsie", die zich ten doel stelt den handel in Chineesche artikelen in Indië te bevorderen; de „Oversea Chinese Bank" te Singapore, met filialen te Batavia, Semarang en Soerabaya, de „Tiong Hwa Bank" te Soerabaya werden opgericht, alle met uitsluitend Chineesch kapitaal, terwijl door de Chineesche Handel Mij. te Batavia in overleg met vertegenwoordigers uit Soerabaya en Semarang aan China werd verzocht nieuwe scheepvaart- en handelstractaten met Nederland te sluiten.

Eén Chin. scheepvaart- en twee Chin. handelmaatschappijen staan te worden opgericht. En hiermede zal het denkbeeld, dat China's Cicero, de illustre Liang Chi Chao mij bij zijn bezoek aan de Leidsche Universiteit opperde, worden verwezenlijkt.

Welke houding neemt nu de Nederlandsche Regeering aan tegenover de anti-Japansche boycottbeweging?

Het bureau voor Chin. Zaken in Indië, met den heer Mouw aan het hoofd, heeft er kans toe gezien haar als een verkapt Bolsjewistische beweging voor te stellen. Voor wie de Chineezen niet sympathiek zijn, was deze zienswijze bijzonder welkom.

De maatregelen echter door de regeering genomen om dit vermeende gevaar den kop in te drukken zijn van dien aard, dat ik mij thans veroorloof, hieromtrent nader in finesses te treden.

Nog afgezien van de vraag, of men uit de ontdekking van Bolsjewistische propaganda-lectuur bij enkele Chineezen de conclusie mag trekken dat zij Bolsjewieken zijn, laat staan dan, dat de heele Chineesche boycott-beweging een Bolsjewistisch karakter draagt, zouden die krasse maatregelen den indruk kunnen maken van angstvallige voorzorgsmaatregelen om te voorkomen, dat de zoo vurig gewenschte toenadering van Nederland tot Japan wordt verstoord.

Of men hier te doen heeft met een verklaringswaan, die de uitingen van het Chin. nationalisme in overeenstemming tracht te brengen met gekoesterde waandenkbeelden, dan wel of het illusies zijn in het imperialistisch brein van een Nederlandschen experimentator, die in het microscopisch beeld, witte bloedlichaampjes van het Chin. nationalisme aanziet voor bacillen van het Bolsjewisme, ziedaar vragen, waarop ik U het antwoord schuldig moet blijven.

Overbekend is daarentegen het feit, dat er zulke enorme verschillen in de sociale verhoudingen bestaan tusschen China en het Westen, dat de twijfel gerechtvaardigd is, of de Chinees in het algemeen wel vatbaar is voor deze, uit de Fransche revolutie geborene en in 't milieu van klassenseparatie grootgebrachte beweging, gelijk men het Bolsjewisme mag noemen. Chang Chih-Tung, „the greatest viceroy of China" teekende dit verschil zoo scherp en juist:

„Although China is not wealthy and powerful as „the West, her people, of whatever condition, rich „or poor, high or low, all enjoy a perfect freedom „and a happy life. Not so all the inhabitants of „Western lands. Their governments may be strong, „but the lower classes of the people are miserable, „unhappy and maliciously wronged". [2])

Inderdaad. „These governments certainly cannot be compared with our China".

De Westersche maatschappij is een samenleving van onafhankelijke, op zich zelf aangewezen individuen, zij is een mechanisme; de Chineesche daarentegen een organisme, gelijkend op een groote familie, waarin elk individu zijn bepaalde plaats heeft en de één zijn verplichtingen tegenover den ander.

[1]) Oei Kiauw Pik: Wat wil, kan en mag Indonesië van Nederland verwachten?
[2]) Chang Chih-Tung: China's only hope, p. 41.

Plichten worden betracht tusschen vorst en min-ter, vader en zoon, man en vrouw, ouderen broe- en jongeren broeder en in den omgang van vriend-

De Chin. staatsleer is evenwel niet louter theor- ook in het maatschappelijk leven openbaart zij z- en wel in het principe van wederzijdsch hulpbeto- In het clan- of dorpswezen behoeft de jongeling, capaciteiten bezit, zijne studies niet op te geven gebrek aan spaarpenningen; den behoeftigen zal bij een sterfgeval nooit ontbreken aan doodkist lijkkleederen; ja, zelfs de trouwlustige, wanneer bruidschat zijne financieele krachten te boven ga- kan op de hulp zijner dorpsgenooten rekenen.

„In China — schrijft Dr. J. J. M. de Groot „staat geen diepe ellende in het treurigste contr- „naast den meest buitensporigen overvloed; daar zi- „niet aan den eenen kant honderden tot honger- „gedoemd, terwijl aan de andere zijde menig- „honderdmaal meer bezit dan voor zijn behoeft- „noodig is." [3])

Wanneer nu, zooals door meer dan één Wester-ling wordt geconstateerd, in China democratie en aristocratie nooit een contrast zijn geweest als in h- Westen, dan is dit feit te danken aan denzelfde- Chin. geest van wederzijdsch hulpbetoon. Waar pr- letariaat en pauperisme zoo goed als onbestaanba- zijn, heeft het Bolsjewisme geen reden van bestaan.

Bovendien in het land van Mencius heeft het vol- het recht en zelfs den plicht een souverein van de- troon te stooten, indien deze niet met wijsheid r- geert en de belangen van het volk voor alles beha- tigt. Immers „het volk is het meest belangrijk- element, de geesten van het land en het graan h- tweede, de vorst het minste." [4])

En weer is het hetzelfde saamhoorigheids- en so- lidariteitsgevoel, dat Senator van Kol deed opmer- ken, dat geen land ter wereld zulk een krachtige- groeibodem voor de sociaal-democratie heeft als Chi- na. [5]) En de heer Borel voegde hieraan toe:

„China, bewoond door een volk, democratisch „van natuur, socialistisch bij instinct, vol liefde „voor vrijheid en recht, kan aldus spoediger lang- „den weg der wetgeving en der coöperatieve gewoon- „ten het socialistisch ideaal eener geëmancipeerde „gemeenschap benaderen". [6])

In den mond van een Chinees zouden zulke woor- den voor Westersche ooren arrogant kunnen klinken. Maar wanneer mevrouw H. Roland Holst zelf er- kent, „dat de socialistische samenleving een nieuwe economisch-sociale maatschappij-orde is, die even- min verwezenlijkt kan worden, eer een diepgaande innerlijke verandering in den mensch is geschied, als eer een bepaalde hoogtegraad der techniek en de- kapitalistische concentratie bereikt is", [7]) dan mag toch niet worden nagelaten er op te wijzen dat dezelfde de moreele grondslagen reeds vóór haar, vóór Engels en vóór Marx, door Confucius zijn gelegd en we- voor zijn derde stadium, de Tha Thong.

Evenals de revolutionnaire socialisten de samen- werking van alle volken en alle rassen in één wereld- verbond willen, zoo predikte Confucius de leer der groote gelijkheid, waarin alle menschen binnen de vier hoeken der aarde broeders zullen zijn.

Meer dan 2000 jaren heeft aldus de confucianis- tische geest van vrede, recht en rechtvaardigheid het Chin. volkskarakter en het Chin. volksleven be- heerscht.

De beginselen van het Europeesch communisme zijn dan ook voor den Chinees niet meer nieuw; in- tegendeel zijn zij voor hem verouderd en in China overbodig. [8])

[3]) Dr. J. J. M. de Groot: Het Kongsiewezen van Borneo, p. 108.
[4]) Mencius: boek VII B. No. 14.
[5]) „Het Volk" van 22 Maart 1913.
[6]) H. Borel: de Chin. republiek, p. 33.
[7]) Mevr. Henriette Roland Holst—v. d. Schalk: De strijdmiddelen der sociale revolutie, p. 98.
[8]) Bij het afdrukken van dit artikel vond ik een be- vestiging voor deze stelling in een uitlating van Sir John Jordan, den gewezen Engelschen gezant te Pe- king, die nu in Londen is aangekomen. Deze verklaar- de n.l. o.m.: „Er heerscht veel onrust in China, maar het bolsjewisme is vreemd aan China's geest".
Zie „Het Vaderland" van 6 Mei 1920.

Dit neemt echter niet weg, dat juist omdat beide doelstellingen parallel loopen — de middelen divergeeren weliswaar — er Chineezen zullen zijn, die met het Bolsjewisme sympathiseeren.

Sympathie, maar meer ook niet.

Want de Chinees blijve in de allereerste plaats gedenken een recente gebeurtenis, die door de Europeesche bladen is verzwegen, het feit, dat een Chineesche bootwerker in de haven van Tandjong Priok zonder vorm van proces in zee is geworpen. De Chinees herinnere zich de vernedering, die kort geleden een landgenoot op louter verdenking van een juweelendiefstal, zwaar geboeid voor het gerecht in Bangil heeft moeten verschijnen.

Zoolang nog zulke misstanden heerschen, en den Chineezen nog zooveel onrecht wordt aangedaan, behoort de Chinees, althans de ware Chinees, te staan in het teeken van het nationalisme.

Ik zeg „ware Chinees". Daartoe reken ik eenerzijds hem die zijne nationale sentimenten binnen de perken weet te houden en zich niet te buiten gaat aan een chauvinistisch drijven.

Maar ook bedoel ik hem, die zich niet schaamt over zijn gele huid en scheeve oogen, Goethe's woorden *) indachtig blijvend:

„Du bist am Ende — was du bist,
„Setzt dir Perrücken auf van Millionen Locken,
„Setz deinen Fuss auf ellenhohe Socken,
„Du bleibst doch immer was du bist."

OEI KIAUW PIK.

*) Goethe: Faust, deel I.

De Tooverfluit

(zooals gedemonstreerd in Pulchri Studio op 18, 20 en 21 Augustus 1920).

Zij die op bovenbedoelde demonstraties zoo vriendelijk waren mede te werken, vormden niet bepaald een homogeen gezelschap; zij kenden elkaar slechts enkele dagen, maar zij waren het er over eens, dat aan de sirene of tooverfluit eene betere plaats toekomt; zij hadden er niet op tegen als de wetenschap ook eens een bijdrage wilde geven tot de muzikale kunst, en tertio leek hun gewenscht met de vereeniging „Oost en West" samen te werken.

De Louis XV-zaal van Pulchri was dan ook op beide avonden gevuld met een publiek, dat zich voor Europeesche en Indonesische kunst, voor wetenschap en verwante onderwerpen interesseert, en een woord van dank past aan het Bestuur van Pulchri Studio en aan den Raad van Beheer van „Boeatan", de permanente Tentoonstelling van Oost- en West-Indische Kunst en Huisvlijt (Heulstraat 19, den Haag), die tal van kostbare voorwerpen belangeloos afstond voor het versieren van de op zichzelf reeds zoo fraaie zaal.

Voor een goede piano had de heer *v. Lith* belangeloos gezorgd; mevr. *Hendricx* en mevr. *van Meurs* alsmede de heer *Berendes Jr.* hebben ze bespeeld; mej. *van Lummel*, mevr. *Naber* en de heer *Gregor* namen den zang voor hun rekening en zoo is er heel wat muziek gemaakt en heeft het publiek zijn oordeel kunnen vormen omtrent de voor- en nadeelen van de tooverfluit in quaestie, want deze heeft zich bijna steeds doen hooren. Ten gehoore zijn gebracht volksliederen, stukken van *Beethoven*, *Mendelssohn*, *Sullivan* (The lost Chord), *Stephen Adams* (Holy City). *Pergolese* (Stabat Mater), *Mascagni*, *Gounod*, *Nicolai*, de Zauberflöte van Mozart......

Theorie, redeneering en dispuut werden zooveel mogelijk vermeden.

De nabetrachting, die thans van mij verzocht wordt, zal die drie dingen eveneens op den achtergrond laten. De naam van dit tijdschrift wijst voldoende aan uit welk oogpunt ik ditmaal de zaak beschouwen moet. Het karakteristieke van de demonstraties was: dat *Raden Mas Ario Soorjo Poetro* de tooverfluit onder zijne bescherming nam!

In een keurig verzorgd artikel over Javaansche muziek, waarin ook Javaansche composities van hemzelf zijn afgedrukt, heeft Raden M. A. S. P. kortgeleden gezegd, dat in de Javaansche muziek de slaginstrumenten te veel op den voorgrond treden en fluit en rebab daar niet tegen òp kunnen. Iets soortgelijks dus als met onze violen, die niet òp kunnen tegen de kracht van den modernen vleugel!

Vandaar dan, dat de kennismaking van den Raden met de tooverfluit een resultaat sorteerde, dat mijne verwachting verre overtrof. Het verbaasde mij geenszins dat hij, als zoo menig ander (in een tijd van enkele minuten slechts) er melodieën uit haalde; maar wel dat hij in de tooverfluit scheen *gevonden* te hebben, wat hij in zijn artikel gezegd had te *zoeken*, en dat dit — niet zoozeer door woorden als wel door daden — zoo vlug door hem erkend werd. Ik moest een asje maken speciaal ingericht voor de Javaansche muziek, of liever een asje net als het door mij gebruikte, maar met cirkeltjes op een andere *plaats;* en direct was de Raden aan het oefenen en aan het vergelijken van de *nieuwe* installatie met zijne *eeuwenoude* gamelan-instrumenten!

Hoe dat nu mogelijk is? zoo zal men vragen.

De zaak is deze. Ik heb een regelmatige beweging, dank zij een of anderen motor of zwaar vliegwiel. Daardoor loopt óók regelmatig een as van ± 20 c.M. lengte en toegespitst van vorm. Die as is veerend opgesteld, zoodat zelfs een dun draadje geen kans heeft te breken als men het spant om *deze* as en een *andere* as, ± 1 Meter daar vandaan (zoodat het een draad zonder eind vormt) en de aanrakingsplaatsen van draad en as *wijzigt*. Maar daar nu minstens één dezer assen een toegespitsten vorm heeft, krijgt de tweede as bij dat verschuiven van de aanrakingsplaats van het draadje een andere *snelheid*.

Daar die tweede as de as is van eene *sirene* met een draaischijfje van kleine afmetingen en minimale dikte (± 0.1 m.M.), gehoorzaamt de sirene zéér snel aan het draadje en geeft bij elke snelheidsverandering een anderen toon. Door geleidelijke verschuiving krijgt men een „toonspectrum", een opeenvolging van tonen dus, even geleidelijk in elkaar overgaand als de kleuren van den regenboog, van een *lichtspectrum*. Dat men met een prisma blauw en geel en rood en ander licht achtereenvolgens op het oog kan laten vallen is bekend, en zoo laten wij nu ook achtereenvolgens hooge tonen en lage tonen in het oor dringen met al de overgangen die er zijn. Er zijn in het zichtbare deel van het zonnespectrum oneindig veel kleuren of tinten: zoo zijn er ook tusschen diepste bastonen en hoogste orgeltonen oneindig veel meer dan de piano ons levert, maar de tooverfluit levert ze ons allemaal, net zooals het prisma dat doet voor het licht.

Door het draaien van een prisma kan men in een ver verwijderd oog allerlei kleuren werpen; staat het prisma stil, dan blijft de kleur die men ziet hetzelfde. Zoo kan men natuurlijk ook uit het bedoelde toonspectrum een toon kiezen en onbeperkten tijd doen voortduren als men het draadje maar op dezelfde plaats, *langs zichzelf*, laat rondloopen. En begrijpt men dit, dan wordt het duidelijk dat men een opeenvolging van tonen krijgt door eene opeenvolging van verplaatsingen van het draadje; dat men een toonladder krijgt door het draadje te doen loopen langs bepaalde cirkeltjes die men op een der assen kan trekken; dat men de Javaansche, de Europeesche toonladder kan doen hooren, met al de variaties die er nog van zijn (diatonisch, chromatisch, enz.).

Dat is dus het merkwaardige van de tooverfluit: *dat er een toonspectrum komt* en dat ze de meest ongewone muziek, mits deze niet *te* zeer allegro gaat, kan begeleiden. De hoogste en de laagste tonen komen voor den dag zonder dat men de afmeting van het instrument noemenswaard behoeft te wijzigen; de sterkte van die tonen is zoover mij bekend onbeperkt, want bij sterker blazen wordt de toon krachtiger, maar *detoneert niet;* en het timbre heeft men ook in zijn macht, zooals duidelijk is aangetoond

(vorm der gaten, grootte der gaten, vorm en grootte der klankkast).

Derhalve geven de demonstraties in Pulchri Studio ons het recht te accentueeren, dat de tooverfluit zich niet alleen prachtig leent om — o tegenstrijdigheid! — *a-capella* zang te *begeleiden*, maar ook om alle muziek, van Oost en van West, aan te vullen waar dat noodig mocht worden geacht.

Dat de door mij tentoongestelde *sirene met telwerk* aan den Raden van veel belang voorkwam met het oog op de wonderlijk-foutieve opvattingen van Europeesche geleerden ten aanzien van de Javaansche toonladder, worde nog even aangeroerd in verband met merkwaardige mededeelingen, mij gedaan door den heer *Boulan*, lector te Groningen, omtrent proeven van Prof. *Lalo* te Parijs en dergelijke.

De moeite aan de demonstratie verbonden acht ik dus rijkelijk beloond. Wat het Westen zal zeggen moet nog blijken, maar het Oosten heeft *geen wóórd* ten nadeele der tooverfluit gezegd. Integendeel.

Den Haag, 23 Aug. 1920.

Dr. H. A. NABER.

Koloniaal Landbouw-Museum te Deventer.

Het Bestuur van het Koloniaal Landbouwmuseum, bestaande uit de heeren: A. W. F. Idenburg, Eere-Voorzitter, P. H. van Groningen, Voorzitter, G. Alberts, Penningmeester, Dr. H. D. Tjeenk Willink, Secretaris, Mr. H. F. de Boer, Dr. J. C. Eringaard, W. J. Lugard, Th. van Voorthuysen en Dr. K. H. M. van der Zande, deelt in zijn onlangs verschenen Verslag over het jaar 1920 o.a. mede:

In strijd met de verwachting, uitgesproken in het verslag over het vorige jaar, bleven ook in 1919 de door de Regeering van Nederlandsch-Indië toegezegde aanvullingen der museumverzamelingen uit.

Het Bestuur hoopt evenwel, dat zijne herhaalde pogingen in 1920 met goeden uitslag bekroond zullen worden, daar deze aanvullingen voor het onderwijs aan de Middelbare Koloniale Landbouwschool van groot belang zijn.

Kan met betrekking tot de schenkingen aan het Museum volstaan worden met eene verwijzing naar hetgeen daaromtrent in het verslag van den directeur vermeld wordt, eenige mededeelingen aangaande de verrichtingen van het Bestuur in verband met de stichting van het gebouw voor de leergangen voor bijzondere landbouwbedrijfstakken mogen hier zeker plaats vinden.

Op 1 November 1919 werd ingevolge machtiging der Algemeene vergadering de aanbesteding van het gebouw gehouden.

De bouwkosten, die oorspronkelijk geraamd waren op *f* 35.000.—, waren intusschen buitengewoon gestegen.

Het werk werd gegund aan den laagsten inschrijver, den heer W. Schulkes te Deventer, voor de som van *f* 49.143.—.

Slechts de groote medewerking, ondervonden van het Bestuur der Gemeente Deventer kon het mogelijk maken, ondanks de zoo sterk gestegen bouwkosten ,het voorgenomen plan uit te voeren.

Het toegezegde bouwvoorschot werd van *f*35.000.— tot *f* 50.000.— verhoogd.

De grond, waarop het gebouw staat, werd van de gemeente in eigendom verkregen voor de som van *f* 4548.60; zij verleende verder aan onze vereeniging eene jaarlijksche subsidie, gelijkstaande met het bedrag der annuïteit voor aflossing en rente, welke betaald zoude moeten worden, indien onze vereeniging dezen grond niet uit eigen middelen gekocht had, doch het bouwvoorschot met de koopsom verhoogd ware.

Hoewel het gebouw nog niet voltooid is, doet het reeds thans verwachten, dat het aan het doel zal h[...] antwoorden.

Dank zij den steun ondervonden uit de kringen van den kolonialen landbouw, beschikt onze vereeniging over een bedrag van *f* 5961.03. waaruit de [...]dere uitgaven voor het gebouw bestreden kunnen worden.

De inrichting der les- en andere lokalen wordt be[...]kostigd door de vereenigingen, welke de verschil[...]lende leergangen beheeren en leiden.

De taak van onze vereeniging blijft toch beperkt tot de bemoeiïngen. noodig om de totstandkoming der bijzondere leergangen te verzekeren en het be[...]schikbaar stellen van een gebouw, waarin deze wor[...]den gevestigd.

De bedragen voor rente en aflossing van het bouw[...]voorschot, onderhoud, enz. worden gevonden uit [...] huur, door de verschillende cursussen aan onze ver[...]eeniging te betalen.

In den loop van 1920 zal de Suikercursus naar het nieuwe gebouw worden overgebracht; op onbekrompen wijze heeft de Bond van Eigenaren van Suiker[...]fabrieken in Nederl.-Indië voor de inrichting de[r] leslokalen gezorgd.

Eveneens zal dat jaar de cursus voor de rubber[...]cultuur worden geopend; op goede gronden ma[g] verwacht worden, dat ook voor dezen cursus door d[e] betrokken cultuurkringen de inrichting der leslo[...]kalen zal worden bekostigd.

Intusschen doet zich voortdurend sterker de be[...]hoefte gevoelen voor een specialen leergang voor hen die een werkkring zoeken bij de cultuur der olie- en vetleverende gewassen.

Het Bestuur is, voortgaande in de richting, waar[...]in het zich tot nog toe bewoog, voornemens ook ten opzichte van dezen tak van het koloniale landbouw[...]bedrijf, die zulk eene voorname rol gaat vervullen bij de voorziening in de behoefte der geheele wereld aan vetten, stappen te doen om door samenwerking van Regeering en betrokken kringen een bedrijfs[...]cursus tot stand te brengen.

Het rekent zich gelukkig aldus in aansluiting met de Middelbare Koloniale Landbouwschool, welke het algemeene landbouwvakonderwijs geeft, eene serie van bijzondere bedrijfscursussen tot stand te kunnen brengen, welke nergens anders gevonden wordt en blijk geeft van wat samenwerking tusschen wetenschap en practijk, tusschen Regeering en be[...]trokken kringen vermag, wanneer de omstandig[...]heden bevorderlijk zijn om die samenwerking te ver[...]krijgen.

In het Bestuur hadden de volgende veranderingen plaats.

De heer H. W. Bunschoten, door het Dagelijksch Bestuur der Gemeente Deventer als bestuurslid aan[...]gewezen, vroeg ontslag in verband met zijn aftreden als wethouder en lid van den Gemeenteraad.

In zijne plaats werd de heer Dr. J. C. Eringaard, wethouder van Onderwijs, aangewezen.

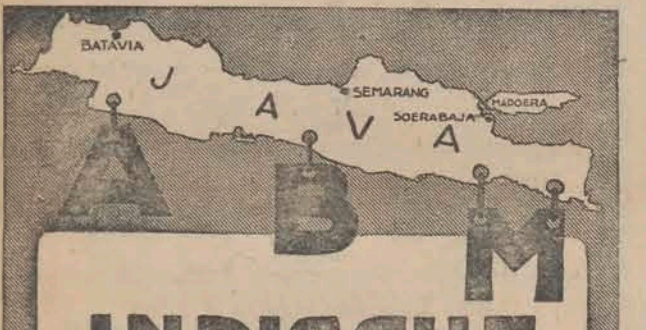
De heer C. A. Goldenberg C.Azn , die vanaf de oprichting onzer vereeniging het penningmeester[...]schap bekleedde, gaf den wensch te kennen uit het Bestuur te treden en werd als penningmeester ver[...]vangen door het bestuurslid, den heer G. Alberts.

Een woord van dank moge hier gebracht worden voor hetgeen de heeren Bunschoten en Goldenberg voor onze vereeniging gedaan hebben.

De Algemeene vergadering zal te voorzien hebben in de vacatures, ontstaan door het tusschentijdsche bedanken van den heer Goldenberg, die echter einde 1920 volgens rooster afgetreden zoude zijn, en het aftreden van den heer P. H. van Groningen, die einde 1920 aan de beurt van aftreden is.

Hoewel het afgeloopen jaar niet in alle opzichten aan de gekoesterde verwachtingen met betrekking tot den groei der verzamelingen voldeed, meent het Bestuur met tevredenheid terug te mogen zien op hetgeen in dat tijdsverloop tot stand kwam.

Het brengt gaarne dank aan allen, die het steunden bij de uitvoering van zijne taak in de eerste plaats

aan de Regeering en de Gemeente Deventer, en blijft het Museum en zijne neveninstellingen aanbevelen in de belangstelling van hen, die betrokken zijn bij den landbouw in de Koloniën.

Aan het „Verslag van den Directeur", Dr. H. H. Zeijlstra, jaar 1920, ontleenen wij:

„Gedurende het verslagjaar is in de verschillende factoren, die remmend werken op de ontwikkeling van onze instelling, slechts weinig verandering ten goede gekomen. Wel bereiken ons thans weder geregeld de publicaties voor de boekerij, maar aanvullingen voor onze verzamelingen ontvingen wij nog niet rechtstreeks uit de Koloniën. Verwarming van de museumzaal bleef ook dit jaar beperkt tot bijzondere gelegenheden.

De verzamelingen bevinden zich in zeer goeden toestand.

Ten behoeve van de verschillende verzamelingen, de lantaarnplatenverzameling en de boekerij werden de gewone werkzaamheden verricht, in verband met onderhoud en uitbreiding.

Van 4—29 October is in het Museum eene tentoonstelling gehouden van schilderijen van den heer Jan Larij, te Hilversum. Deze kunstenaar heeft in het bijzonder de natuur van Java's hooglanden op het doek weergegeven. Hoezeer deze tentoonstelling den bezoeker boeide, bewezen de waardeerende beschouwingen in de plaatselijke pers, alsmede het niet onbelangrijke aantal werken, dat door Deventer ingezetenen werd aangekocht [1]).

Vanwege het Museum zijn in het verslagjaar de volgende lezingen met lichtbeelden gehouden: op 30 Januari door Prof. Mr. J. C. Kielstra, te Wageningen, over: De havens van Nederlandsch-Indië en hun achterland; op 11 April door den heer W. D. H. Baron van Asbeck, te Haarlem, over: Suriname; op 16 December door Prof. Dr. A. H. Blaauw, te Wageningen, over: Javasche bergen en tropische kleuren. Deze laatste voordracht werd bijzonder aantrekkelijk gemaakt door de projectie van kleurfoto's, volgens de methoden van Lumière en van Dufay door den spreker zelf in Indië vervaardigd.

Sedert den aanvang van het verslagjaar staat het Museum in verbinding met de vereeniging „Oost en West" en vormen zijne te Deventer en naaste omgeving gevestigde leden eene „Afdeeling Deventer". Dit was aanleiding, de Vereeniging uit te noodigen hare Algemeene vergadering te Deventer te houden; deze vergadering had plaats op 5 Juli, des namiddags. Daags te voren werd den hoofdbestuursleden en afgevaardigden officieel welkom geheeten door den heer Jhr. Mr. T. A. M. A. van Humalda van Eysinga, burgemeester van Deventer, waarna een gemeenschappelijke maaltijd gelegenheid bood tot kennismaking of versterking van reeds bestaande banden. De ochtend van 5 Juli was bestemd om een bezoek te brengen aan de koloniale instellingen te Deventer, waartoe men in het Koloniaal Landbouwmuseum bijeenkwam. Het is ondergeteekende, die het voorrecht heeft namens de afdeeling Deventer deel uit te maken van het Hoofdbestuur van „Oost en West", recht aangenaam geweest, te kunnen vaststellen, dat de bezoekers van hetgeen te Deventer is tot stand gebracht een zeer gunstigen indruk meenamen.

In 't verslagjaar werd te 's-Gravenhage gehouden de Tentoonstelling en het Congres voor de opvoeding van de Jeugd boven den leerplichtigen leeftijd (16 Juli—14 Augustus); deze Tentoonstelling bood wederom gelegenheid het Museum meer bekendheid te verschaffen. Eene inzending werd gereed gemaakt, welke een beeld kon geven van het Museum als geheel, terwijl daarnaast betreffende een enkel cultuurgewas: de kina, als voorbeeld, uitvoeriger demonstratie-materiaal tentoongesteld werd.

[1]) Gaarne betuigen wij nogmaals dank aan den heer Paul Bodifée, kunstschilder alhier, die ons welwillend ter beschikking stelde de donkergroene behangstof ter bekleeding der wanden, waartegen de schilderstukken zoo goed uitkwamen.

Op verzoek werden op de Tentoonstelling van Bijen, Bijenhoudersartikelen, en -producten te Amsterdam (26 Mei—1 Juni) ingezonden verscheidene wassoorten, honig, enz., uit onze koloniën afkomstig.

In verband met eene lezing, te Epe door ondergeteekende gehouden, werd in de „Eper Gemeentewoning" eene kleine tentoonstelling ingericht, aangevuld door de „Reizende Koloniale Boekenverzameling" van het Comité voor Indische Lezingen en leergangen, waarbij het Museum aangesloten is, en een aantal ethnographica van den heer J. Goedhuis, gezagvoerder der Kon. Paketvaart Mij., vormden een geheel, dat vele belangstellenden trok.

Aanwinsten van het Museum.

De productenverzameling onderging uitbreiding door de ontvangst van een aantal plantaardige wassoorten, als geschenk van het Laboratorium voor Technische Botanie te Delft, terwijl Dr. A. W. Nanninga te Deventer een fraai monster Hevea diamond smoked sheet, van de Rubber Cultuur Mij. „Amsterdam" afstond.

Mevr. J. van Grol—Meyers bracht bij haar terugkeer naar het moederland een aantal zaden en vruchten van St. Eustatius mede. In verband met de belangstelling, steeds voor onze instelling betoond, werd aan Mevr. Van Grol het donateurschap aangeboden.

De heer P. J. van Houten, te Voorburg, gaf aan het Museum een aantal insecten ten geschenke, verzameld door den heer Paul O. Stolz, oud-administrateur der ond. „Soeriaa". Zuid-Padangsche Bovenlanden, met de toezegging, dat deze voor rekening van den schenker gepraepareerd en gemonteerd zouden kunnen worden. In overleg met den heer Van Houten zijn de insecten in twee nette doozen, geplaatst in het dierkunde-leslokaal der M. K. L. S., waar zij de wanden sieren en bij het onderwijs onmiddellijk nuttig gebruikt worden.

De heer C. L. Becking, kapitein N. O.-I. leger, thans weder naar Indië teruggekeerd, schonk ons vóór zijn vertrek een drietal ethnografica, te weten: een fraaie Dajaksche hoed, een Dajaksch spijzendeksel, zooals deze op Bali gebruikt worden, benevens een kostbaar opengewerkt weefsel van Bali; van dit soort doeken, waarvan wij in de litteratuur nog geen beschrijving vonden, was ten vorige jare een exemplaar tijdelijk tentoongesteld in ons Museum op de Bali-tentoonstelling, door den heer Happé.

De heer J. J. Paerels, te Deventer, stond af een aantal koper-autotypieën naar foto's van het Museum.

De heer Jan Visser, te Deventer, schonk een 5-tal Javaansche landbouwwerktuigen van antiek model.

De verzameling lantaarnplaten werd uitgebreid, doordat van een groot aantal afbeeldingen uit het Handboek voor de Suikerrietcultuur de positieven werden vervaardigd door de firma Ivens en Co., voor rekening van de M. K. L. S. en de K. S. C.

Daarnaast was het Koloniaal Instituut zoo welwillend een groot aantal lantaarnplaten van zijne negatieven tegen zelfkosten voor ons Museum te doen vervaardigen. Door een en ander zijn gapingen in de — bij het onderwijs van zoo veelvuldig nut gebleken — verzameling aangevuld.

Evenals ten vorige jare ontvingen wij van een aantal lichamen en personen publicaties.

Het Museum bleek in het verslagjaar weder te kunnen voldoen aan zijne dubbele bestemming: in de eerste plaats ten dienste te staan van de koloniale onderwijsinrichtingen te Deventer, maar daarnaast nuttig werkzaam te zijn ter verbreiding van kennis van de Koloniën in ruimer kring. Zoowel door bezoek van klassen der M. K. L. S. aan het Museum als door uitleening der voorwerpen uit de verzamelingen ten gebruike in het leslokaal, kon het zijne eerste taak vervullen, terwijl zooveel mogelijk ook in de tweede richting gewerkt werd. De aansluiting van

het Museum bij het te Deventer gestichte „Instituut voor Volksontwikkeling" is hiervoor mede een bewijs.

Op den 2den Pinksterdag was het Museum des namiddags opengesteld, waarvan zeer velen gebruik maakten.

Gedurende de Larij-tentoonstelling was het Museum des Zondags eveneens toegankelijk; éénmaal uitsluitend voor leden, tweemaal voor het publiek.

Het wordt op vele scholen eene goede gewoonte, met de hoogste klasse vóór het ontslaan der leerlingen het Museum te bezoeken. Dit jaar kunnen wij weder melden de Rijkskweekschool en de Handelsschool te Deventer, de openbare lagere scholen C E, F, en I en de St. Bernardusschool, alhier, alsmede de lagere scholen te Heerde en te Wilp a/d Dijk.

De Directeur,
H. H. ZEIJLSTRA Fzn.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Redevoeringen in den Volksraad.

Aan de *Java Bode* ontleenen wij o.m.: Aanvankelijk bereiken weinige redevoeringen na de memorie van antwoord van de Regeering, een hoog peil. De compacte rede van den heer Vreede, de kalme speech van den regent van Japara, behooren tot de weinige uitzonderingen. Men betoogt te veel en men betoogt steeds hetzelfde. Het kan niet anders, waar iedereen voor zijn eigen parochie preekt en steeds en altijd weer hetzelfde deuntje blaast.

T j i p t o was voor zijn doen al heel kalm hedenmorgen. Tjipto, die verzekerde dat hij in geen maanden vergaderingen had geleid, met uitzondering van een in een desa, voelt blijkbaar dat de Regeering op hem let en dat de mogelijkheid, dat hij weer eens zal worden geïnterneerd als hij te veel gekke en voor de bevolking gevaarlijke sprongen maakt, nog altijd bestaat.

De heer K a n heeft de politiek der Regeering tegenover de Chineesche bevolking aan critiek onderworpen, terwijl de financieele politiek der Regeering evenmin zijn goedkeuring kon verwerven.

De heer H i r s c h heeft in een heldere rede de oorzaken aangegeven, waarom het Suikersyndicaat niet den P. F. B. wil erkennen. Dit is de opvatting, dat de P. F. B. revolutionnair is. Alleen vergat de heer Hirsch uit de daden van den Bond te bewijzen, dat deze organisatie inderdaad revolutionnair is.

De heer A b d o e l M o e i s floot het oude deuntje.

De heer D r. S c h m u t z e r heeft een nieuw plan van een toekomst-maatschappij gegeven, waarbij het liberalisme, dat alleen kijkt naar de materieele zijde van de maatschappij, er leelijk afkwam. Hij droomde zich een toekomststaat, idealistisch; maar...... de mensch, dat is het groote, het geweldigste probleem.

Uit de *Sum. Post* vernemen wij, dat de heer B e r g m e ij e r den vorm van de memorie van antwoord waardeert, maar hij is van oordeel, dat die memorie door enkele vlekken wordt ontsierd. Hij wijst o.m. op de uitvlucht en het antwoord der Regeering inzake de benoeming-Van der Marel; dat antwoord vindt spreker geheel onbevredigend en de grief is in het geheel niet weggenomen.

Spr. geeft dan een korten terugblik, nu de Volksraad met deze zitting zijn laatste zittingsjaar is ingegaan. Hij wijst er op, dat bij de eerste verkiezing ongetwijfeld de *N.-I. Vrijzinnige Bond* een groot succes had te boeken. Die bond is nu zoo goed als ter zijde; hij heeft zich aan de politiek een indigestie gegeten; een bond, die van Bosscha tot Abdoel Moeis reikte, was te kameleontisch om in leven te kunnen blijven. Gelukkig, dat de Regeering boven de partijen staat, anders zou zij in den val van den N.-I. V. B. meegesleept kunnen zijn. Want de Regeering staat in het teeken der vrijzinnigheid.

Vervolgens komt spr. tot de *Sarikat Islam* en Verg. *Insulinde*. Spr. wijst op uitspraken van vroeger en nu van den heer Tjipto, die meer en meer bolsjewistische neigingen vertoont. Spr. citeert uit het artikel van D. D., waarvoor deze vervolgd wordt, waaruit blijkt, dat de N. I. P. zeer sterk van den goeden weg is afgeweken, den zuiver revolutionnairen kant uitgaat.

Wat nu de S. I. betreft, spr. herinnert aan een artikel van Abdoel Moeis in 1917, waarin uitspraken voorkomen, welke spr. zou kunnen onderschrijven. Vergelijkt men die uitspraken met hetgeen nu de S. I. te zien geeft, dan ziet men — denk aan afd. B. enz. — ook een sterke afwijking naar de revolutie.

Het spijt spr. daarom, dat ook B o e d i O e t o m o zich aangesloten heeft bij de revolutionnaire vakcentrale.

Spr. zegt, dat de *Regeering* wel wat optimistisch over al deze dingen denkt. In dat opzicht ziet de *Minister van Koloniën* naar spreker's meening beter. Spr. haalt verschillende uitspraken van den Minister ten bewijze aan. Wanneer aan de Regeering gevraagd wordt, wat zij doet tegen de revolutionnaire woelingen, dan luidt het antwoord, dat zij haar gezag zal weten te handhaven. Niemand twijfelt er aan, dat de Regeering daartoe in staat zal blijken, maar op den duur kan geen gezag alleen op de bajonet rusten. Spr. waarschuwt er tegen, dat b.v. volken als de Menadoneezen en de Amboineezen, die ons gezag steeds trouw zijn gebleven, nu ook reeds voor revolutionnaire denkbeelden bereikbaar zijn. De Regeering zal de zaken hier anders moeten bezien. Er behoeft geen pessimisme te zijn, maar de Regeering mag de oogen niet gesloten houden voor den ernst van den toestand van het oogenblik.

Het *Bat. Nwsbl.* acht het een voorrecht in extenso te kunnen weergeven de belangwekkende rede door R. M. T. K o e s o e m o O e t o y o, regent van Japara, in den Volksraad gehouden. Een rede, die zoowel den kenner van land en volk als den bestuurder teekent, een rede tevens, waarin zich de vriend des volks zich van zijn beste zijde toont.

Ook de interessante rede van den heer D j a j a d i n i n g r a t, regent van Semarang, is door dit blad in haar geheel opgenomen.

De *Java-Bode* geeft in een hoofdartikel van deze rede het gedeelte dat handelt over:

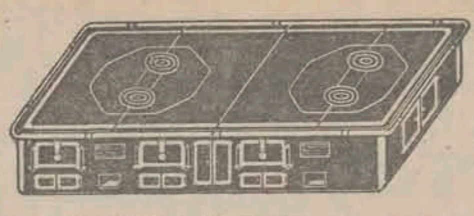
De Garoet-zaak en de geestelijke leiders.

Het is van beteekenis voor de rust en de orde in deze landen, dat deze zaak onder een ander licht wordt gezien dan het gewone, zegt het blad. De heer Djajadiningrat meende over de Garoetzaak te moeten spreken, omdat de ter zake geleverde beschouwingen en de hieruit getrokken conclusiën over het algemeen van weinig objectiviteit getuigen en veelal wrevel en verontwaardiging bevatten, hetzij in positieven, hetzij in negatieven zin.

In verband met deze kwestie leest men in de Memorie van Antwoord het volgende: „Een woord van waarschuwing tegen de pogingen om de nog bijtijds aan het licht gekomen afd. B.-samenzwering als onbeteekenend voor te stellen, schijnt niet overbodig. Wie er steeds op uit is te verbloemen, verontschuldigingen te zoeken voor wat van de zijde der Inlandsche volksleiders onoirbaars geschiedt, bewijst der volksbeweging waarlijk geen dienst".

Deze woorden onderschrijft de heer Dj. ten volle. Niet dat dergelijke samenzweringen direct gevaar voor de bestaande orde van zaken opleveren, want och, die instinctmatige oproerige geest met zijn plotselinge korte spanning zal in de verste verte niet bij machte zijn om het gevestigde gezag een duim breed te verzetten; hij is in aard en omvang te vergelijken met de pogingen der Fransche boeren onder Lodewijk XIV, om zich los te rukken uit de ketenen der feodale rechten.

Maar wat wel een belangrijke beteekenis heeft, is de nawerking daarvan. Immers, na dergelijke onwoelingen heerscht er steeds onrust, niet alleen

der de betrokken bevolking, doch ook bij het bestuur, onrust, die in den regel jaren voortduurt. De bevolking heeft daarbij dan een aanhoudend gevoel van angst en rechtsonzekerheid, terwijl het bestuur al hare bewegingen bij voortduring met wantrouwen en zenuwachtigheid gade slaat. Dit laatste leidt er wel eens toe, dat van bestuurswege maatregelen worden getrokken, die de bevolking nog meer verontrusten niet alleen, doch haar zelfs tot reactie prikkelen. Het onvermijdelijke gevolg hiervan is, dat de kloof tusschen regeerders en geregeerden steeds wijder en dieper wordt, hetgeen niet anders dan funesten invloed op de ontwikkeling van dit land en volk kan uitoefenen.

Het gebeurde in de Preanger is geen nieuwigheid; tal van analoge gevallen in de Indische geschiedenis zijn aan te wijzen. Het is te betreuren, maar, wie de mentaliteit der Mohammedaansche bevolking kennen en wie in de bestaande toestanden en verhoudingen in Indië dieper zijn doordgedrongen, zal het niet bevreemden.

Opmerkelijk is het dat in de Preanger-affaire de hoofdpersonen, die directen invloed op de menigte uitoefenen, weder Moh. godsdienstleeraars of schriftgeleerden zijn, terwijl het hoofdmotief van de samenzwering aan den godsdienst is ontleend. Immers „Kafir-harbi" was de spil, waar de geheele beweging om heen draaide. Geen ongewoon verschijnsel.

De eigenlijke geestelijke leiders der groote massa van de Moh. bevolking zijn haar schriftgeleerden, die in den regel tevens godsdienstleeraars zijn.

De heer Dj. bespreekt hierna uitvoerig de vele goede elementen onder hen en zegt vervolgens o.m.: Doch er zijn onder die schriftgeleerden ook personen, die zoo heb- en eerzuchtig zijn, dat zij ondanks alles, steeds voortgaan met elken drang naar evolutie in hun omgeving, die indruischt tegen hun persoonlijke belangen, te bestrijden. Helpen eerlijke middelen niet, wel nu, zij maken er geen gewetensbezwaar van om daarbij ook minder eerlijke toe te passen.

Hiertoe maken zij veelal misbruik van de domheid en lichtgeloovigheid der volksmassa. Grondig bekend zijnde met het gemoedsleven dezer massa, valt het hun niet moeilijk om die massa daarheen te leiden, waar zij wenschen. In een enkel niet begrepen economischen of politieken maatregel van bestuurswege, of in een simpel, doch niet-alledaagsch voorkomend natuurverschijnsel, vinden zij gemeenlijk, in bedoeld geval, reeds voldoende aanleiding om zekere voorspellingen of apokalyptische onthullingen der toekomst te doen, in verband waarmede de menigte zich gedwongen gevoelt om datgene te doen, wat hun het meeste voordeel afwerpt. Behalve het drukker dan gewoonlijk beoefenen van milddadigheid, kan het gevolg daarvan zijn, dat er bij het volk een drang ontstaat om in het bezit te zijn van amuletten of tooverspreuken, welk bezit hen tegen het aangekondigde, naderende onheil zou kunnen beschermen. Dat die Djimats alleen bij hen te verkrijgen zijn, die dat onheil kunnen overzien, spreekt wel van zelf.

Mede beschrijft spr. de personen die zich als geestelijke leiders hunner landgenooten hebben opgeworpen, met geen andere bedoeling dan de macht van den Islam in Indië uit te breiden, te bevestigen en hoog te houden. Het zijn veelal eerlijke en verstandige strijders, wier werken en streven doelbewust meer op de toekomst dan op het heden gebaseerd zijn. Enkelen onder hen hebben wellicht aspiraties om dien godsdienst niet alleen het maatschappelijke en individueele, doch ook het staatkundige leven zijner belijders te doen beheerschen, doch hun werkelijke denkbeelden en idealen in dat opzicht komen nog zeer weinig tot uiting.

In hoeverre is nu de groote volksmassa voor die leiding vatbaar? Deze massa is voor een zeer groot deel nog nagenoeg geheel verstoken van godsdienstonderwijs. Niettemin kan veilig aangenomen worden dat elke volwassen Moslim de kern van zijn geloof wel kent.

De schriftgeleerde staat tusschen Allah en hem, betoogt spr. o.m. Het is dus in het algemeen niet geheel zonder practische redenen, dat het volk hun zooveel eerbied en vereering bewijst, doch in de hoop, dat zij ten behoeve der vereerders, te gelegener tijd bij Allah tusschenbeide zullen komen en voorspraak zullen zijn om gunsten voor de betrokkenen te verkrijgen. Wie dan ook meent te hebben wat iemand van zijn maatschappelijken stand van Allah begeeren kan, zal zijn goeroe wel hulde brengen, doch ook niet meer dan als aan een persoon, dien hij vreest en wel eens noodig kan hebben. Heeft hij behoefte aan zijn hulp, leiding of voorlichting, dan is hij voor hem een willoos instrument; dan is hij te allen tijde ten volle bereid om op zijn wenk leven en goed op te offeren, vaak zonder te weten waarom en waarvoor, of voor idealen die niet de zijne zijn.

Hoe de Inl. bevolking verder politiek denkt, betoogde spr. vroeger reeds. Dat denkbeeld is dan gebaseerd op hare godsdienstige overtuiging. Geen politieke richting zal haar kunnen bezielen, die niet rechtsstreeks of zijdelings aan dien godsdienst ontleend is. Dat de meer gemoderniseerde volksleiders dit inzien en dientengevolge hun politiek programma niet van godsdienstige elementen kunnen ontdoen, is hoezeer het ook in een land als Indië met zijne vele heterogene godsdiensten afkeurenswaardig is, begrijpelijk. Maar indien het juist is dat zij daartoe hun invloed trachten te ontleenen aan die baatzuchtige en egoistische categorie van geestelijken, hierboven geschetst, dan zijn er slechts twee conclusiën mogelijk: hunne actie n.l. moet hebben berust òf op de zucht tot het verkrijgen van eigen materieele voordeelen òf op totaal gemis aan de juiste kennis van de ware psyche der bevolking en van het waarachtige belang van dit land en volk. In beide gevallen zijn zij uiteraard niet waard om aan het hoofd te staan van een volksbeweging, die een eerlijken economischen en politieken strijd wenscht.

De heer Dj. besluit: Maar hoe het ook zij, in de rede van den Koning van Engeland ter inauguratie van een nieuwe grondwet voor Britsch-Indië las ik het volgende: „Met waardeering en genegenheid heb ik de steeds sterker wordende verlangens van Mijn Indisch volk naar vertegenwoordigende lichamen gadegeslagen. In het klein begonnen, is deze eerzucht staag beslag gaan leggen op de intellectueelen van het land. Langs grondwettelijke banen heeft zij haar weg vervolgd met ernst en moed. Zij heeft het discrediet overleefd, dat bij tijden en op bepaalde plaatsen, zich niet door de wet gebonden achtende lieden, er op trachten te werpen onder het mom van patriottisme...... de wensch tot politieke verantwoordelijkheid heeft zijn oorsprong bij den wortel van de Britsche gemeenschap met Indië. Hij is onvermijdelijk voortgekomen uit de dieper en breeder bestudeering der menschelijke gedachte en geschiedenis, die deze gemeenschap voor het volk van Indië heeft geopend. Zonder dit zou het werk der Britten in Indië onvolledig zijn."

Ondanks alles hoop en vertrouw ik dat die uitspraak ook zal gelden voor Nederland en ons Indië.

UIT DE INDISCHE PERS.

„Boedi Oetomo". Op de in de maand Maart 1920 ter hoofdplaats Djocjacarta gehouden vergadering van de Vereeniging „Boedi Oetomo", waren ongeveer 150 personen aanwezig, waaronder de Resident Jonquière, de assistent-residenten van Hengel en Doornik, zoomede de heer Gerkens, ambtenaar op het kantoor voor Inlandsche zaken.

De vergadering werd geleid door den heer Raden Mas Poerjaningrat.

Tweede president was de heer Raden Mas Riogondhoatmodjo, terwijl als secretarissen fungeerden de heeren Raden Sastrowidjojo, translateur en de heer Sidastro.

Te 9 uur 's avonds werd de vergadering geopend.

Van de 73 afdeelingen waren 39 vertegenwoordigd, met het gevolg, dat de samenkomst voortgang kon hebben.

Nadat de 2 eerste onderwerpen van de agenda waren afgehandeld, kwam de vraag ter sprake of Boedi Oetomo zou toetreden tot de politieke con-

centratie, welk onderwerp werd ingeleid door den heer Dwidjosewojo.

Den 25en December 1919 had de Centrale concentratie opgehouden te bestaan en was zij vervangen door de politieke concentratie, waarvan het program uitvoerig door den inleider werd besproken.

Oorspronkelijk lag het in de bedoeling van Boedi Oetomo ten opzichte van de politieke concentratie, eene afwachtende houding aan te nemen, doch de gevoelens in het Hoofdbestuur waren ten dezen aanzien verdeeld.

Deze concentratie stelt zich ten doel zich tegen elke onderdrukking te verzetten en acht de instelling van een parlement voor Indië noodzakelijk.

Boedi Oetomo gaat hiermede wel accoord, doch kon zich niet vereenigen met hare politiek op het stuk van belastingen en enkele vraagstukken, die betrekking hebben op den arbeid.

Ook kon het Hoofdbestuur van Boedi Oetomo niet medegaan met de gedane voorstellen tot oprichting van afdeelingen van de politieke concentratie en het vormen van eene nieuwe fractie in de partij.

Boedi Oetomo stuurt n.l. in parlemetaire richting, terwijl de afdeelingen meer den revolutionnairen kant uitgaan en geheel zelfstandig willen blijven.

Een 12-tal personen kwam in debat en werden door den heer Dwidjosewojo beantwoord, die daarbij verwees naar den gang van zaken op de Filippijnen, alwaar de vrijmaking van het land zonder eenige revolutie had plaats gehad.

De heer Sastrowidjono vestigde de aandacht van het gehoor op zijne meening, dat van de instelling van een Parlement in Ned.-Indië eerst dan sprake kan zijn, wanneer het volk, na voldoende onderwijs te hebben ontvangen, daarvoor rijp is.

De deur daarvoor is reeds geopend, nu er gemeenteraden en andere colleges in het leven zijn geroepen.

Na de pauze had de stemming plaats en besloot men tot de politieke concentratie toe te treden, terwijl het bestuur van Boedi Oetomo gemachtigd werd, om, op den voet van het besprokene, met de concentratie eene overéénkomst aan te gaan.

De vergadering kon zich evenwel niet vereenigen met de verklaring van den heer Dwidjosewojo dat de afdeelingen op revolutie aanstuurden. Het bewijs daarvan was niet geleverd.

De heer Sastrowidjojo behandelde het onderwerp van de instelling der dessaraden en lichtte de door hem aangegeven punten toe. Deze punten waren:

1°. In alle dorpen moeten dessaraden zijn. Residenten en Regentenraden zullen dit hebben te bepalen.

2°. Deze dessaraden zullen moeten bestaan uit één voorzitter en door het volk gekozen leden.

3°. De tegenwoordige dessahoofden worden als voorzitter aangewezen. De latere worden door den Resident gekozen en bezoldigd naar gelang van de grootte der dessa.

4°. Kiesgerechtigden zijn alle mannen en vrouwen boven den leeftijd van 18 jaar en die minstens 3 jaren in het dorp hebben gewoond en daar eigendommen bezitten. Zieken en vroegere veroordeelden komen niet in aanmerking voor kiesgerechtigde.

5°. Het lidmaatschap is, behalve voor de uitgeslotenen, verplichtend.

150 personen kiezen 1 lid.

Het aantal leden van den dessaraad bedraagt minstens 7.

6°. Het lidmaatschap kan ook worden opgedragen aan vreemden, mits zij verkiesbaar zijn en bezittingen in de dessa hebben.

7°. Aan de dessaraden moeten bevoegdheden worden toegekend overeenkomstig de Inlandsche Gemeente-ordonnantie, hoofdstuk 6, regels 2, 3 en 4 en artikel 17.

De dessaraden moeten belastingen kunnen heffen en het recht hebben daarvoor ambtenaren aan te stellen.

8°. De taal, waarin gesproken wordt, zal zijn de taal der dessa.

Na nog eenige aangelegenheden te hebben behandeld, werd de vergadering gesloten. (Neratja 15 Mei 1920).

Partijdigheid van de Europeesche Pers. De heer Abdoel Moeis gaf op verzoek van het Aneta-bureau persberichten over den loop van de zaken tijdens de bekende afdeeling B-zaak van de Sarikat Islam. Het bureau verspreidde die berichten naar alle nieuwsbladen, doch niet naar de Europeesche, omdat ze, zooals in de *Neratja* van 15 Mei 1920 wordt gezegd, kwamen van den heer Abdoel Moeis. Waren diezelfde berichten door een Nederlander verzonden dan zouden ze zeker door de Europeesche pers zijn aangenomen, onverschillig of ze juist of niet juist waren.

Toch moet men niet vergeten dat de Nederlander als verslaggever van inlandsche samenkomsten, de taal dikwijls niet voldoende verstaat en telkens opheldering moet vragen over hetgeen gezegd wordt.

Het is dus niet te verwonderen, als er door zulke verslaggevers onnauwkeurigheden worden begaan.

De *Neratja* beschouwt dit optreden van de Europeesche pers als persoonlijk tegen den heer Abdoel Moeis gericht.

Maar komt het in de praktijk dan niet op de hoedanigheid van de berichten en niet op den persoon van den berichtgever aan, vraagt de schrijver?

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Chineesche politiek. In Noord-China treedt de militaire partij op dit oogenblik op den voorgrond, zegt de schrijver van het hoofdartikel, voorkomende in de *Perniagaän* van 21 April 1920, terwijl de China Press verklaart, dat de eenstemmigheid in het Kabinet te Peking meer en meer zoek raakt.

De Tuchun Chao Ti van de provincie Honan schijnt in de beweging het meest op den voorgrond te treden en daarbij ook wel succes te hebben.

Onder meer zou hij de verplaatsing van de legerafdeeling onder bevel van generaal Wu Kuang Hain uit Honan hebben bevolen en dezen tot legerhoofd van het aan de Yangtze grenzende gebied hebben aangesteld.

Verder heeft hij een bond gevormd onder den naam van den Bond van de acht Tuchuns en bestaande uit de generaals Chang Tso Lin, Sim Lieh Chen, Pao Kwei Ching, Tsao Kun, Li Shan, Cheng Kuang Yuan en Wang Chuan Yuan.

Zoodra deze handeling door de Anfu Club werd vernomen, trad zij als tegenpartij op en eischte het ontslag in den Ministerraad van Generaal Chao Ti als Tuchim van Honan.

De tegenstanders van deze Anfu Club, de generaals Tsa Kun en Chang Tso Lin, steunden den Minister-President, terwijl de partijgenooten van de Anfu Club weigerden in den Ministerraad te verschijnen, met het gevolg dat de minister-president hun kennis gaf dat hij de zaken wel zonder hen zou behandelen. Hij tracht thans tusschenpersonen te vinden, die er naar moeten streven dit geschil bij te leggen.

Bovengenoemde Anfu Club heeft opnieuw eene leening gesloten op de Japansche geldmarkt.

Het bedrag is 20 millioen dollar, waarvoor de inkomsten van den Peking-Hankowspoorweg zouden zijn verbonden.

De Chineesche vereenigingen te Shanghai zijn over deze transactie in het geheel niet te spreken en belegden talrijke protestmeetings, waarop besloten werd aan de vreemde gezanten te Peking kennis te geven van de weigering van het Chineesche volk die leening te aanvaarden, aangezien deze daad buiten bemoeienis van het Chineesche Parlement had plaats gehad.

Van zulke ingrijpende maatregelen kon eerst dan sprake zijn, wanneer de geschillen tusschen Noord- en Zuid-China waren opgelost.

Doch, zegt de *China Press*, deze ligt nog in een ver verschiet.

Het is de bedoeling van de Anfu Club om den Minister-President van het Kabinet te Peking te doen vallen, en zelf het Regeeringsgezag in handen te nemen.

Reeds eenige maanden geleden liep het gerucht,

dat de Anfu Club verschillende Tuchuns in de provincies uit hunne functies wilde verwijderen en door militaire leden van de club had doen vervangen.

Voor Honan hadden zij daarvoor aangewezen generaal Wu Kwang Hin, die generaal Chao Ti moest vervangen.

Op het politiek program van de Anfu Club staat de directe regeling van de Shantungzaak met Japan in den zin van de verlangens der Japansche regeering.

De president van de Chineesche Republiek verzet zich er tegen wegens de volksstemming in China en aangezien hij zelf van Shantung afkomstig is.

Bovendien ridiculiseert de Anfu Club den president, hetgeen de afwikkeling der zaak ook al niet bevordert.

De Japansche gezant te Washington, de heer Shidehara, heeft aldaar in eene meeting van de Japan Society over deze Shantungzaak het woord gevoerd.

Het was voor de eerste maal, dat hij, na zijne benoeming, in het openbaar optrad en verklaarde, dat, al maakte het Chineesche volk over deze aangelegenheid ook nog zulk een misbaar, deze zaak toch zou blijven zooals zij was.

De Shantung-affaire was voor Amerika geen aanleiding tot het maken van moeielijkheden met Japan en de Chineesche staatslieden moesten dit onderwerp zelf afwikkelen.

Amerika en Europa begrepen de bedoelingen zeer goed van Japan, dat de open-deur-politiek in toepassing bracht.

Het zal aan de Anfu Club niet gemakkelijk vallen den president-minister van het kabinet te Peking te doen vallen, aangezien de president der Chineesche Republiek hem zijn vertrouwen en steun blijft schenken.

Bovendien is het tijdstip, bij de bestaande verdeeldheid in het kabinet, daarvoor niet gunstig.

Een deel der Ministers staakt den arbeid en vervangers zijn niet zoo gemakkelijk te vinden.

Onmogelijk is evenwel niet, dat de Anfu Club toch later haar doel zal bereiken, want stil zitten doet zij niet.

Op dit oogenblik is het in de provincie Honan, waar vroeger zoo dikwijls onrust heerschte, kalm.

De Tuchun Chao Ti beschikt over eenige militaire macht en zijn broeder, die bekend staat als een energiek, dapper soldaat, heeft het bevel over de troepen.

Voor het geval eerstgenoemde moet wijken en vervangen wordt door een lid van de Anfu Club, staan de Tuchuns in de provincie Yangtsze gereed om hem bij te springen.

Hebben zij daarbij geen succes, dan ligt het in de bedoeling om collectief ontslag uit den dienst te vragen.

Hoe de zaken verder loopen zullen, valt niet te gissen, doch het schijnt wel, dat de bekwaamheid van de leiders te wenschen overlaat.

Li Shun, Tuchun van de provincie Kiangsu, vroeger een der bekwaamste militaire leiders, heeft het vertrouwen verloren.

Zijn moed wordt telkens in verzoeking gebracht en dientengevolge bezorgt hij groote moeielijkheden.

Andere leiders zijn er op dit oogenblik niet.

Voor de leden van de Anfu Club is deze omstandigheid gunstig.

LITERATUUR-OVERZICHT.

De Ingenieur.

De ir. R. A. van Sandick publiceert in No. 34 de redevoeringen, welke zijn gehouden bij de sluiting van het Algemeen Ingenieurscongres te Batavia (van 8—15 Mei j.l.). — Verder bespreekt de ir. M. Ypelaar, onder het opschrift „De irrigatie-dag- en nachtregeling in Ned.-Indië", het rapport van de hh. J. van der Marel en Ch. G. Cramer betreffende een algeheele doorvoering van het wadoekstelsel en een daarmede gepaard gaande afschaffing van de zoogenaamde dag- en nachtregeling (waarbij het bevloeiingswater overdag geheel of grootendeels aan de suikerriettuinen, en 's nachts aan de bevolkingsaanplantingen wordt verstrekt).

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 34: Korte mededeelingen over suiker, door M. W. Etty. — De productenhandel op Java gedurende het eerste kwartaal van 1920. — De buitenlandsche handel van China. — Kultuurberichten (De grootcultuur in de Bataklanden. — Selectie bij rubber en koffie). — Kleine mededeelingen (De opening van de Indische Technische Hoogeschool te Bandoeng). — Verkeerswezen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

In de rubriek „Personalia" van het vorige Ind. Merc.-Nr. gaf Prof. P. van Romburgh een levensbeschrijving van den hr. P. van Leersum († 4 Aug. te Amsterdam), welke door ons over het hoofd werd gezien bij de vermelding van de inhoudsopgave. Het portret van den hr. v. L. vindt men (als los bijvoegsel) in het Nr. van 25 Juni van het Alg. Landb. Weekbl. v. Ned.-Indië, dat toen een zeer waardeerend artikel bevatte bij het vertrek naar Europa van den zoo onverwacht overledene.

Tijdschrift voor Economische Geographie.

Het Nr. van 15 Aug. bevat een artikel over jutecultuur- en -industrie in Britsch-Indië (naar aanleiding van een overzicht van den consul P. Staal), een vezelplant, waarvan o.a. de in Ned.-Indië bekende en in groote hoeveelheden ingevoerde goeni-zakken worden vervaardigd. — Verder schrijft de heer J. R. J. Ph. Cambier een opstel over de Nederlandsche schrijfwijze van vreemde aardrijkskundige namen, in het bijzonder plaatsnamen. — Onder het hoofd „Economische toestanden in Ned.-Indië in 1919" wordt nog overgenomen hetgeen het jongste jaarverslag van de Nederl. Handelmaatschappij daarover publiceerde.

Het Nederlandsche Zeewezen.

De hr. J. C.. Hale schrijft in het Nr. van 16 dezer een geïllustreerd opstel over de nieuwe havenwerken van Soerabaya, welke hunne voltooiing naderen.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 20: Minangkabauers (vervolg), door N. — Indische brieven over „Planters lief en leed". door O. M. A. (vervolg: in de rubber en in de rijst). — De „Indië-Weerbaar"-vergadering te Bandoeng (rede van den heer Engelenberg) (slot). — Wat de Javaansch-Mohammedaansche bevolking voor godsdienstige of liefdadige doeleinden zooal opbrengt (vervolg: de Sedekah).

Locale Belangen.

De afl. van 1—16 Juni bevat gegevens over het tiende decentralisatiecongres (n.l. openingsrede, uitgesproken door den wd. voorzitter der vereeniging voor Locale Belangen, den hr. J. Gerritsen).

Bibliotheken en Leeszalen in Ned.-Indië.

Als uitgave van de Commissie voor de Volkslectuur in Weltevreden is verschenen een geschrift, getiteld: Een weg tot volksontwikkeling (Openbare bibliotheken en leeszalen). (Indonenische Drukkerij te Weltevreden). De bedoeling van dit boekje is belangstelling opwekken en medewerking inroepen, teneinde met vereende krachten over te gaan tot het oprichten van openbare bibliotheken met leeszalen in Indië. Hetgeen op dit gebied reeds is tot stand gebracht vindt men medegedeeld en afgebeeld op bl. 33—63.

Europeesche cultures in de Bataklanden.

Een buitenlandsch consortorium heeft het plan opgevat om in het Tapanoelische deel van de Bataklanden onder leiding van een bekenden Deli-planter erfpachtsgronden te openen en er groot-cultuur te drijven. Deze plannen ontmoeten echter hevigen tegenstand bij de bevolking, die, onder invloed van socialistische stroomingen, alles wat groot-cultuur is afkeurt en er zich tegen verzet. De Bataks zijn thans voor een groot deel georganiseerd in twee vereenigingen, die één zijn in haat tegen al wat vreemdeling en met name wat vreemde groot-cultuur is. Een Delische cultuur tegen den zin van de bevolking invoeren zal echter zeker aanleiding geven tot oneindige verwikkelingen en de cultuur van stapelproducten haar goeden naam doen verliezen. Men zoeke dus een tusschenweg en trachte de kracht en de bezittingen van de inlanders in hun eigen voordeel als tot algemeen productief belang bij de onderneming te interesseeren. (Men zie uitvoeriger over dit onderwerp het Alg. Landbouwweekblad voor Ned.-Indië, overgenomen in Ind. Merc. van 20 dezer).

Deutsche Wochenzeitung für die Niederlande.

Nr. 32 (van 7 dezer) bevat eene beschouwing van den

hr. E. L. K. Schmülling: „Die Arbeiterfrage im Plantagebetrieb ausserhalb Javas."

Mededeelingen Kina-Proefstation.

Inhoud van No. VII, 1920: A. Verslag omtrent de werkzaamheden van het Gouvernements Kina-Proefstation gedurende 1918—1919. — B. Mijtaantastingen op kina, thee, enz. (vervolg op Mededeeling No. IV), door Dr. M. Kerbosch en Dr. Ch. Bernard (met ill.).

Archief Suikerindustrie in Ned.-Indië.

Afl. 22 van jaarg. 1920 bevat een rapport van Prof. J. J. van Loghem over geneeskundige en hygiënische verzorging op en om suikerfabrieken (zie ook het daarmee verband houdende in afl. 24).

Economisch Statistische Berichten.

In No. 238 schrijft W. D. H. baron van Asbeck over Suriname's toekomst (naar aanleiding der voordracht van den hr. J. S. C. Kasteleyn in het Indisch Genootschap op 26 Maart j.l.). — In No. 240 (met vervolg in 241) een beschouwing van Mr. H. J. Bool, getiteld: De assistenten-regeling voor de Oostkust van Sumatra.

De West-Indische Gids.

Inhoud der Aug.-afl.: West-Indische tentoonstelling, door J. F. Snelleman. — De zending der Herrnhutters onder de Indianen in Berbice en Suriname, 1738—1816, door H. Weiss (vervolg). — Economische arbeid op St. Eustatius van Gouvernementswege 1903—1918, door G. J. van Grol (slot). — Sint Maarten, Sint Eustatius en Saba, door Mr. B. de Gaay Fortman. — Uit de pers. — Bibliographie.

Rapport Protestantsche Kerken.

Ter Landsdrukkerij te Weltevreden is verschenen een zeer omvangrijk „Rapport van het Bestuur over de Protestantsche kerken in Ned.-Indië, betreffende de reorganisatie der Protestantsche Kerken in Ned.-Indië".

De Aarde en haar Volken.

Het Aug.-Nr. bevat een aardig geschreven en geïllustreerd opstel: Drie dagen door de wildernissen van Suriname, door W. K. M., blijkens den tekst een dame, die haar echtgenoot op een inspectiereis langs de spoorbaan gezelschap hield.

West-Indië. Landbouwkundig Tijdschrift.

Inhoud van 5e jaarg. No. 2, Juni 1920: Het wereldvoedseltekort, door J. J. Leys. — De traktor. — Verslag van eene reis naar Demerara ter bestudeering van machinale grondbewerking, door W. Arntz en Ths. Waller. — Onze veestapel, door J. J. Leys. — Van onze naburen (Rijstproductie). — Voor school en huis (Landbouwonderwijs op Indische scholen, enz.). — De nieuwe directeur van den landbouw (E. Snellen), door Red. — Rapport der Studie Commissie van het Suriname Studie-Syndicaat.

Jaaroverzichten koloniale producten.

Als afzonderlijke bijlage van „De Indische Mercuur" van 13 dezer is verschenen (bij J. H. de Bussy te Amsterdam) de bekende publicatie: Jaaroverzichten van den handel in koloniale producten. Het zijn werkelijk belangrijke gegevens, welke betrekking hebben op het jaar 1919 en de volgende producten vermelden: suiker, koffie, thee, tabak, rubber, cacao, specerijen en andere kleine cultures.

Algemeen Landbouwweekblad.

No. 3 van den 5en jaargang bevat de volgende oorspronkelijke bijdragen: „Harmsen's vondst" (ter zake bruine binnenbastziekte), door M. W. Heilbron. — Eenvoudig grondonderzoek, door van Uffelen. — Verslag van de cultuur van looibast leverende boomsoorten in het boschdistrict Bodjonegoro. — Mond- en klauwzeer, door J. F. C. Raabe. — Vooruitgang Hevea-cultuur, door C. M. Hamaker. — In de rubrieken cultuur- en landbouwberichten uit andere bladen o.a.: Olie van de Lumbang in verf- en vernisindustrie. — Verbetering van den runderstapel. — Het tekort aan ploeg- en slachtvee. — De hr. T. Ottolander gehuldigd.

Het Indische Leven.

In No. 48 een kort stukje over de opening der Technische Hoogeschool te Bandoeng, met een tweetal mooie illustraties.

Indische delfstoffen.

No. 11 der Verslagen en Mededeelingen betreffende Indische delfstoffen en hare toepassingen handelt over Magnesiet. (Mineralogie; voorkomen, ook in Ned.-Indië; gebruik; literatuur). Op een kaartje zijn de vindplaatsen in Indië aangegeven, n.l. Zuid-Oost-Celebes en Letti.

Spoorwegpolitiek in Zuid-Sumatra.

Onder het opschrift „Eerste Zuid-Sumatra Conferentie. Spoorwegpolitiek in Zuid-Sumatra" is, bij G. Kolff en Co. te Batavia, een brochure verschenen waarin de schr., de hr. S. Upton, een pleidooi levert ten behoeve van een meer rationeel onderzoek van de betrekkelijke waarde van spoorwegbouw met B e n k o e l e n als uitgangspunt, vergeleken met Lahat als uitgangspunt. Beschouwd van een algemeen (eerder dan van een departementaal) standpunt, komt hem spoorwegbouw van uit Benkoelen meer economisch voor en belooft zulks betere vooruitzichten voor spoedige inkomst en van ontwikkeling in het algemeen.

Geologische onderzoekingen.

Ter Landsdrukkerij te Weltevreden is verschenen (als Mededeelingen en Rapporten van het Dep. der B. O. W., verschillende onderwerpen No. 1): „Geologische onderzoekingen ten behoeve van 's Lands Waterstaat-, gewestelijke- en gemeentewerken in Ned.-Indië, door Dr. G. J. N. Hengeveld. Deel II. 1916—1917". In dit uitvoerig werk, verduidelijkt door tal van fraaie illustraties en kaarten, vermeldt schr. het geen door hem werd verricht op geologisch gebied ten behoeve van de irrigatie, van bruggen en wegen, van werken in belang van de gezondheid en voor woningbouw, op Java, en ook op Bali en Lombok.

Uitgaven van het Encyclopaedisch Bureau.

Van de „Mededeelingen van het Bureau voor de bestuurszaken der buitenvewesten, bewerkt door het Encyclopaedisch Bureau" zijn drie afleveringen verschenen, n.l. No. XX—XXII, belangrijke monographieën, waarop we gaarne de aandacht vestigen.

Eerstgenoemd Nr. behandelt het eiland Simaloer (Simeuloeë) en is samengesteld naar gegevens eener militaire memorie van den kapitein Ph. van der Linde (opgemaakt in 1913), aangevuld o.a. door den hr. Edw. Jacobson, die geruimen tijd op Simaloer vertoefde. De indeeling van het werk is als volgt. Eerst wordt een algemeen aardrijkskundig overzicht van het eiland (gelegen op de Westkust van Sumatra) gegeven; het volgende hoofdstuk bevat ethnographische bijzonderheden (waarbij tal van interessante afbeeldingen); het derde en laatste vermeldt de middelen van bestaan (eveneens met platen). Als bijlagen zijn o.a. opgenomen een vrij uitvoerige alfabetische woordenlijst van de talen van Simaloer, naar de gegevens van A. Bosselaer en G. D. E. J. Hotz, bewerkt door D. van Hinloopen Labberton, een beknopt overzicht van den huidigen stand der boschexploitatie op het eiland (door de Vereenigde Indische Bosch-Expl. Maatschappijen) en een literatuur-opgave met alfabetisch register. Bij vergelijking van een tweetal bijgevoegde kaarten, een oude (van ongeveer 1880) en een van lateren tijd, blijkt de groote vermeerdering onzer topografische kennis van het eiland.

Afl. XXI verplaatst ons naar een geheel ander gedeelte van den Indischen Archipel, naar de Schouten- en Padaido-eilanden, liggende ten Noorden van Nieuw-Guinea voor de Geelvinkbaai (bestaande uit twee groote eilanden: Biak en Soepiori, waaromheen zich een groot aantal kleinere groepeeren). Het boek is grootendeels werk van den toenmaligen 1en luit.-adj. der inf. W. K. H. Feuilletau de Bruyn, aangevuld door den oud-kapitein A. Meyroos. Het eerste hoofdstuk bevat gegevens over de ligging enz. der eilanden, het tweede is gewijd aan de Papoea-bevolking (a. ethnografie, b. de Biaksche maatschappij, c. Eeredienst, d. verhouding tegenover het gouvernement). In dit hoofdstuk worden zeer belangrijke gegevens verstrekt, o.a. over de Roem serams (jongelingshuizen), over het Manoin-geloof (weerwolven), over totemisme enz. Het laatste hoofdstuk handelt over de middelen van bestaan. Daarna als bijlage een literatuurlijst, een chronologische opgave der bezoeken van Europeanen aan de beschreven eilanden gebracht en aan het slot een tweetal kaarten (een algemeene en een voorloopige geologische). Een aantal zeer interessante foto's verluchten dit belangwekkende geschrift.

Afl. XXII eindelijk bestaat uit een studie van Dr. B. G. Escher over atollen in den Ned. Oost-Indischen Archipel, de riffen in de groep der Toekang Besi-eilanden. In dit geschrift wordt de meening van hen die, tot voor korten tijd, van oordeel waren dat er onvoldoende gronden aanwezig zijn om in den Ned.-Indischen Archipel atollen (of barrière-riffen) te verwachten of aan te wijzen, volkomen weerlegd. De verschijning

Deze studie zal voor Prof. Niermeyer, die het eerst de aandacht vestigde op het voorkomen dezer rifvormingen, een groote voldoening zijn.

The Dutch East Indian Archipelago.

Het Nr. van 30 Juni bevat een aantal korte bijdragen, waarvan we slechts noemen die, getiteld: ,,The British India Committee in Java'' en ,,Relations between Japan and the Netherlands''.

„Hadi Poestaka".

(Saxenburgerstraat 34, Amsterdam).

Gaarne stellen wij onze lezers in kennis met het volgende, dat ons als ,,Prospectus'' werd toegezonden:

> *Lotos en Morgendauw*, door Noto Soeroto. Gedachten voor moeder en kind, geschreven in rythmisch proza; met drie penseelteekeningen van Jodjana en bandversiering van Soerjowinoto. (Prijs: ingenaaid ƒ 2.25; gebonden ƒ 3.75).

De dichter gaat voort met het geheele menschenleven in overeenstemming met eigen levenservaringen in beeld en zang om te scheppen. Dit bundeltje vormt een volgend stadium in den levensloop.

De dichter is gehuwd en zooals hij vroeger ons voorzong van zijn jeugd-herinneringen in ,,Melati-Knoppen'' en in ,,De Geur van Moeders Haarwrong'', van zijn liefdes-verrukkingen in ,,Fluisteringen'' en van zijn vergezichten op de toekomst van zijn vaderland in ,,Bloeme-Ketenen'', zoo zegt hij nu zijn rijpere gepeinzen als *grihastha* (huisvader) in deze rythmen uit.

Deze zangen zullen ongetwijfeld evenveel belangstelling wekken als de vorige.

Ter perse:

> *Açoka*, drama in vier bedrijven, door G. Gonggrijp.

Een gedeelte der oplage zal verschijnen in geellinnenband met omslagversiering van Soerjowinoto, waarvan het motief is ontleend aan het kapiteel van een Açoka-gedenkzuil.

De prijs zal nader vastgesteld worden.

De groote figuur van Açoka, een der merkwaardigste vorsten van het oude Indië, is door den heer Gonggrijp gekozen tot de hoofdpersoon van een in metrische verzen geschreven tooneelwerk, dat ongetwijfeld in breede kringen de aandacht zal trekken.

De worstelingen, die de ziel van den *tjakrawarti* (heldenkoning) hebben beheerscht, gaan in menig opzicht parallel aan de stroomingen van onzen tijd, zoodat de schrijver gelegenheid had op dichterlijke wijze zijn gedachten over het vraagstuk van oorlog en vrede in dit werk neer te leggen.

Al kan dus dit poëem op geenerlei wijze tendenzwerk voor de pacifistische idee genoemd worden, toch gaf het onderwerp, n.l. de groei van den oorlogsheld tot keizerlijken Boeddhist, den heer Gonggrijp aanleiding in Açoka idealen te beelden, die in dezen tijd veler harten vervullen.

Suriname.

Onder het hoofd ,,G o u v e r n e u r S t a a l t e r u g'', schrijft ,,De Surinamer'' van 18 Juli:

,,De terugkomst van Gouverneur Staal, welke in den beginne ons de schoonste verwachtingen voor de toekomst der kolonie deed koesteren, heeft nu de meest treurige berichten medegebracht.

De meeste leden van het Suriname Studie-Syndicaat in Nederland hebben zich teruggetrokken, zoodat van de grootsche plannen, als uitgedrukt staan in het Rapport van de Studie-Commissie, niets komen zal. Alleen is het benoodigde bedrag van 8 millioen bij elkander gebracht, om eene koffie-onderneming van een 800 H.A. aan te leggen. De onvermoeide pogingen van den Gouverneur om ook nieuwe suikerondernemingen alhier te verkrijgen, stuitten af op het gebrek aan vertrouwen bij de geldschieters. Alleen zal de Nederlandsche Handelmaatschappij de fabrieken van Mariënburg vernieuwen, en de suikercultuur op meer moderne wijze ter hand nemen.

De Nederlandsche Regeering achtte het niet verantwoord op de door de Studie-Commissie voorgestelde wijze een crediet van 50 à 60 millioen in de kolonie te steken, daar de Nederlandsche bevolking reeds zoo zwaar door den belastingdruk wordt getroffen.

De groote landbouw zal echter eenigszins worden geholpen door vermindering van lasten. Voortaan zullen de ondernemingen voor elken arbeider 15 cent per werkdag aan het immigratiefonds te storten hebben als vergoeding voor alle immigratiekosten, welke door het Land zullen gedragen worden.

De dienstreis van den Gouverneur is dus helaas! eene bittere teleurstelling geweest voor Zijne Excellentie. Niet te verwonderen dan ook dat hij zijn ontslag reeds in Nederland aangeboden heeft. Alleen op verzoek van den Minister van Koloniën is Z.Exc. naar Suriname teruggekeerd om eenige aanhangige zaken af te wikkelen.

Met December zal Gouverneur Staal aftreden.

Evenwel mogen wij op een paar lichtpuntjes wijzen.

O.m. zal Paramaribo een soort gemeenteraad krijgen. Ook zullen wij eindelijk ons in een draadlooze mogen verheugen. Het wegenplan van het Bestuur is door de Regeering goedgekeurd, maar alleen inlandsche werkkrachten of die uit andere West-Indische koloniën mogen daartoe gebezigd worden.

Daartegen echter zal de e x p l o i t a t i e van de tramlijn boven Kwakoegron voorloopig worden gestaakt.

De salarisverhooging kan nog niet haar beslag krijgen, daar de dekking der onkosten, welke ƒ 1.800.000 (onderwijs medegerekend) bedragen, nog niet verzekerd is.

Een groote ontnuchtering voor allen. Een groote teleurstelling voor Z.Exc. den Gouverneur, die het mogelijke en het onmogelijke gedaan heeft, om de welvaart van Suriname te verzekeren.

Zijn onvermoeide en onversaagde pogingen zijn niet mogen bekroond worden met een verblijdend succes.

Z.Exc. heeft echter den troost, dat hij al het mogelijke gedaan heeft. Waarvoor Suriname hem dankbaar zijn moet.

Wij wenschen Z.Ecx. dan ook van harte het welkom toe, en hopen, dat de weinige maanden, welke van zijn bestuur overblijven, evenwel nog vruchtbaar voor ons land zijn zullen.''

* * *

In het volgende nummer (22 Juli) deelt het blad op verzoek van den Gouverneur mede, dat Z.Exc. niet de verantwoordelijkheid aanvaardt voor de bovenstaande mededeelingen, die niet door den Gouverneur zijn gedaan, noch met zijn weten of voorkennis zijn gepubliceerd.

* * *

De teleurstelling voor de kolonie is zoo groot, dat wij ook hetgeen ,,De West'' dienaangaande schrijft, ter kennis van onze lezers willen brengen:

,,Wat men van terzijde verneemt, laat, helaas, geen twijfel, dat de uitkomsten teleurstellend zijn.

Het schijnt, dat kort voor het vertrek van den Gouverneur, de toestand zich plotseling gewijzigd heeft ten nadeele van de kolonie. De voornaamste teleurstelling was wel, dat de leden van het Suikersyndicaat (een zelfstandige afdeeling van het Studiesyndicaat) zich terugtrokken......

Nu de kans op de oprichting van nieuwe suikerondernemingen voorloopig verkeken schijnt, zal de

immigratie niet kunnen voortgaan op de wijze als was voorgesteld. Daarmede vervalt de voornaamste grondslag van het plan, zooals dat was uitgewerkt door de Commissie van het Studie-syndicaat, die een aanvoer bepleitte van honderd duizend immigranten in tien jaren tijds.

Het terugtrekken van het Suiker-syndicaat is natuurlijk een leelijke streep door de rekening, maar behoeft geenszins te beteekenen, dat de kans op verdere ontwikkeling uitgesloten is, zij het ook dat dit voorhands niet zal gaan in zoo snel tempo als men verwacht had. Van zeer groot belang achten wij de medewerking, die de regeering heeft verleend, om den aanvoer van arbeiders niet alleen te bevorderen, maar ook de immigratie-kosten belangrijk te verminderen voor de landbouwondernemingen. Die ondernemingen zullen voortaan hebben te betalen 15 cent per werkdag dien de immigrant levert, waardoor een heel eind wordt tegemoet gekomen aan een der grootste bezwaren totdusverre voor de ontwikkeling van den landbouw. Het staat dan ook vast, dat verschillende bestaande ondernemingen, onder de gewijzigde voorwaarden, tot uitbreiding zullen overgaan, dat de Handel Maatschappij twee millioen bestemd heeft voor de moderniseering van hare suikerplantages Mariënburg en Zoelen, en dat er kans is, dat van de zijde van het Studie-syndicaat voorloopig zal worden begonnen met de stichting van een nieuwe koffie-onderneming in de kolonie. Eenige leden van het syndicaat hebben althans de toezegging gedaan, om bij commissarissen hunner maatschappijen de deelneming aan te bevelen in een op te richten koffieplantage van middelmatige grootte. De waarde van dit laatste schuilt niet zoozeer in de oprichting van die eene onderneming, doch in het feit, dat daardoor de betrokken groot-kapitalisten worden geïnteresseerd in de kolonie.

Er zijn dus ook lichtpunten, die niet over het hoofd moeten worden gezien en die — gevoegd bij de bedrijvigheid, welke op ander gebied wordt ontwikkeld, als de exploitatie van bauxiet, een krachtige uitbreiding van den houtkap, enz. — nog steeds goede kansen opleveren voor een verdere ontwikkeling van Suriname.

Het is wel jammer, dat — wegens het geringe vertier tot dusverre in de streek, die doorsneden wordt door den spoorweg — in overweging schijnt te zijn om den spoorweg in te korten tot Kwakoegron. Eer het echter zoo ver komt, hopen we, dat het gebleken zal zijn, dat in verband met de exploitatie van ijzererts, het in ieder geval wenschelijk is den spoorweg te behouden in het Mindrinettigebied. Het staat vast, dat ijzer-erts van goede kwaliteit in dit gebied voorkomt en de deskundigen hebben goede hoop, dat de aanwezige hoeveelheden een groot-exploitatie zullen rechtvaardigen.

Ook doet het ons genoegen te kunnen mededeelen, dat overeenstemming verkregen is tusschen het gouvernement en de Surinaamsche Bauxite Maatschappij in zake de oprichting te Paramaribo van een station voor draadlooze telegrafie.

Is er dus veel wat teleurstelt, er zijn daarnaast lichtpunten, die op verbetering wijzen."

* * *

Naar hetgeen ons h i e r ter oore is gekomen, zal de teleurstelling nog grooter zijn dan men in de kolonie meent: ook van de koffie-onderneming zou n.l. niets komen. Als dit gerucht juist is zou het in hooge mate te betreuren zijn. Eenmaal zal er een tijd komen, dat de kapitalisten, die nu weinig voelen voor ondernemingen in Suriname, berouw zullen hebben over hunne kortzichtigheid.

* * *

„De West" schrijft:

Professor A. W. Pulle, die meermalen onze kolonie bezocht en een werk in zakformaat over onze flora uitgaf, is per Prins Frederik Hendrik hier gearriveerd. Het doel is voortzetting van het floristisch onderzoek in Suriname, waartoe de heer Pulle eenige reizen naar het binnenland zal ondernemen met d[e] houtvester J. W. Gonggrijp en den directeur v[an] ons Proefstation, dr. G. Stahel. De heer Pulle [zal] twee maanden hier vertoeven.

* * *

In de Augustus-aflevering van „De Aarde en h[aar] Volken" een geïllustreerd artikel van W. K. [...] „Drie dagen door de Wildernissen van Surinam[e]". Zoo heel veel van de wildernis heeft de lieve schr[ijf]ster op haar spoorreisje heen en terug niet gezi[en], maar toch verklaart ze boudweg, dat het Surinaam[-]sche oerbosch geen dikke stammen heeft.

Een beetje echt vrouwelijk generaliseeren. Zij m[oest] maar de verslagen van de 7 expedities naar de binne[n]landen er op na lezen, in het bijzonder het versl[ag] van de Saramacca-expeditie, of inlichtingen inw[in]nen bij den houtvester.

Op een dorpje aan het eindpunt van den spoorw[eg] maakt de schrijfster kennis met een Boschneg[er] Awitti genaamd en dan vertelt ze: „Awitti's lie[v]ling was een nagenoeg blank negerkind met intel[li]gente oogen, maar het blond haar volkomen neg[er]achtig gekruld. Hij zal een jaar of vier geweest zi[jn] en liep volkomen naakt evenals zijn zesjarig blon[d] zusje. De zwarte vrouw, die aan Awitti deze kinder[en] schonk, was bij hem in groote eere. Zouden onze Ho[l]landsche mannen ook zoo blij zijn, als hun vrou[w] hen zoo duidelijk bedrogen had?"

Is de schrijfster niet wat heel voorbarig in ha[ar] verdenking van Awitti's vrouw? Neen, zoo onnoo[zel] zijn de boschnegermannen niet. De schrijfster ond[er]zoeke of de vrouw van Awitti of hij zelf misschien ve[r]want is aan de familie van albino's, die Prof. Mart[in] in zijn „West-Indische Skizzen", blz. 62/63 b[e]schrijft. Deze familie woonde op het dorp Otobo[...] aan de Boven-Suriname. De naam Awitti (hij [...] blank) geeft reeds te denken. Wij hebben deze albin[o]familie meermalen, ook te Paramaribo, gezien.

* * *

De heer Ketelaar heeft aan den Minister van Ko[]loniën gevraagd:

1. Is het den minister bekend, om welke reden[en] de verhooging van de p e n s i o e n e n v o o r S[u]r i n a m e op slechts twintig procent is vastgesteld, terwijl voor Curaçao een verhooging van veertig pro[-]cent aan den Kolonialen Raad is voorgesteld, wel[-]licht nu reeds aangenomen?

Zoo ja, is de minister bereid, deze redenen med[e] te deelen?

2. Is de minister niet van oordeel, dat nu de staat[s]pensioenen en de pensioenen der Oost-Indisch[e] ambtenaren met veertig procent verhoogd zijn, he[t] billijk is, de West-Indische pensioenen met een ge[-]lijk bedrag te verhoogen?

3. Zoo ja, is de minister dan bereid, een verhoo[-]ging in dien zin alsnog te bevorderen?

Curaçao.

De wenschelijkheidsbegrooting.

IV.

Reeds 14 Juli verscheen het Eindverslag van de[n] Raad en 20 Juli d.a.v. had de openbare behandeli[ng] van het ontwerp plaats, waaraan niet meer dan [...] leden deelnamen. Onder de afwezigen waren de beid[e] rapporteurs en de heeren Gorsira, Mariero en Peus[...]. Het Eindverslag liep over de volgende kwestie: In het 4de district van Curaçao, op Buitenbonk, zou aan eenige pachters van gouvernementsgrond, waar sind[s] geruimen tijd geen water meer verkrijgbaar was, zijn aangezegd in plaats van hunne grondjes andere aa[n] te vragen; deze pachters zouden dit geweigerd heb[-]ben en daarop zou het Gouvernement met twee plan[-]tage-eigenaars een contract om water te leveren ge[-]sloten hebben à f 15.— per dag voor ieder. Afge[-]zien van de kosten (f 900.— per maand, terwijl de pachtopbrengst op f 150.— per maand geschat werd), achten de aan het woord zijnde leden dit optreden

van het Gouvernement niet zonder bedenking. Zonder te willen treden op het terrein van het uitvoerend gezag vreesden eenige leden, dat het Bestuur ten deze een stap ondernomen heeft, die niet alleen het ontworpen plan tot economische verheffing van den kleinen landbouwer in gevaar brengt — immers tot medewerking onwillige pachters in hun verzet stijft — maar ook zeer bezwarend kan blijken voor de koloniale kas."

Bij monde van den bestuursgemachtigde, den administrateur van financiën, verklaarde het bestuur ietwat ontstemd te zijn, dat sommige leden zich in hun oordeel zoo lichtvaardig door losse en onbewezen geruchten hebben laten leiden." Aan den verslaggever der „Amigoe di Curaçao", waaraan wij dit ontleenen, is zeker een en ander van de weerlegging door dezen hoofdambtenaar ontgaan, want wij lezen in het verslag van diens woorden alleen een bevestiging en aanvulling. De ontruiming van het Buitenbosch was inderdaad voorgenomen. En dan wordt verder gezegd:

„Doch dat kan niet onmiddellijk geschieden. Die menschen hebben zich tegenover het Gouvernement in niets misdragen. Men kan ze dus maar zóó niet oppakken en ergens anders néérzetten. Nu heerscht daar op het oogenblik absoluut gebrek aan drinkwater, terwijl twee plantage-eigenaars weigerden het van hun putten te geven, tenzij tegen een vergoeding van *f* 15.— daags, zoodat het Gouv. wel gedwongen was in te grijpen, wilde het de menschen niet zien omkomen, te meer omdat het toch maar een tijdelijke maatregel is, daar die menschen toch binnenkort zullen verplaatst worden.

Bovendien wordt dat water niet om niet gegeven. Men zal trachten hen daarvoor een kleine vergoeding te laten betalen."

En over een klacht, dat ontruimingsvonnissen niet zouden worden tenuitvoergelegd, heet het:

„Wat de achterstallige huur- en belastingpenningen der domeingronden betreft, grijpt het Bestuur met krachtige hand in. Er is dien menschen reeds aangezegd, dat ze binnen 6 maanden alles moeten afbetaald hebben. Als bewijs daarvoor kan nog dienen, dat o.a. 13 Juli, dus daags vóór dagteekening van het eindverslag, iemand werd uitgezet, die reeds 4 jaar met betaling ten achter was."

Wij hebben een en ander maar eens gespatieerd.

De landbouwkundige hield de volgende euphemistische retiospectieve beschouwing:

„Zoo kan men zeggen, dat wat vroeger tot nu toe voor den landbouw door het Gouv. is gedaan, niet zonder nut is geweest, maar wel degelijk ook zijn goede zijde heeft gehad, omdat het een voorbereiding is geweest, en men nu weet, welke fouten vermeden moeten worden voor hetgeen in de toekomst moet geschieden."

Bij amendement zijn de volgende posten verworpen: f 3.480.— tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen aan bedienaren van den godsdienst; *f* 50.000.— voor verbetering van het houtbedrijf op St. Martin, waarmede bedoeld werd de aankoop van een schoener, niet toe te staan; *f* 3.600.— vergoeding van overtochtskosten van drie verpleegsters van het St. Elizabeths-gasthuis.

Het gouden feest der Dominicaners.

Reeds eenige weken geleden hebben wij op dit feest de aandacht gevestigd. Den 11den Juli l.l. is het in volle luister gevierd. Behalve de kerkelijke plechtigheden heeft er een receptie plaats gehad, waarbij de heer Mr. De la Fry Ellis, lid der feestcommissie, en eenige andere ingezetenen in tegenwoordigheid van den Heer Gouverneur en van een groote schare, woorden van gelukwensch en dank gesproken hebben. De Roomsche schooljeugd heeft een optocht gehouden en 's avonds is er een muziekuitvoering geweest. In Holland is een „Gedenk"boek verschenen, dat alles bevat, „wat er door de R. K. Missie voor het zielenheil en de beschaving van het Katholieke volk in die 50 jaren verricht werd."

Nederland — Venezuela.

Bij het herstel der diplomatieke betrekkingen tusschen ons land en Venezuela zijn de volgende telegrammen gewisseld, die de „Amigoe" vertaalt uit „El Nuevo diario", een te Caracas verschijnend dagblad:

CARACAS, 18 Juli 1920.

Aan Zijn Excellentie den Minister van Buitenlandsche Zaken,
Den Haag.

Ik heb de eer aan Uwe Exc. mede te deelen, dat het Congres den 11den Mei het Protocol heeft goedgekeurd, en maak van deze gelegenheid gebruik om aan Uwe Exc. mijn gelukwenschen en wenschen van de Regeering van Venezuela voor den voorspoed van Holland en het geluk van Hare Majesteit de Koningin aan te bieden.

Het is voor mij een waar genoegen aan Uwe Exc. de verzekering te geven van de sympathieke gevoelens van mijn Gouvernement voor den Heer Engelbracht, den waardigen gedelegeerde van Holland, wiens beleid al onze hoogachting verdiend heeft.

GIL BORGAS,
Minister van Buitenl. Zaken.

DEN HAAG, 2 Juli 1920.

Aan den Minister van Buitenlandsche Zaken van Venezuela,
Caracas.

Zeer aangenaam getroffen door de verzekering uwer wenschen voor Nederland en H.M. de Koningin heb ik de eer Uwe Exc. onzen dank aan te bieden voor deze uwe gelukwenschen. Uwe mededeeling, dat het Congres het Protocol heeft goedgekeurd, heeft mij verblijd en ook ik zal het aan de goedkeuring der Staten Generaal onderwerpen.

Met voldoening nam ik kennis van de waardeerende gevoelens der Regeering van Venezuela voor het optreden van den Heer Engelbracht en het aandeel, dat hij had in het herstellen der vriendschappelijke betrekkingen tusschen onze beide landen.

KARNEBEEK.
Minister van Buitenl. Zaken van Ned.

In verband hiermee plaatsen wij het bericht, dat te Den Haag is aangekomen de heer C. Zumita uit Caracas, belast met een speciale opdracht van de Regeering van Venezuela in verband met het herstel der diplomatieke betrekkingen. Ook is dezer dagen ingediend een wetsontwerp tot goedkeuring van het te dezer zake op Mei l.l. te Caracas gesloten verdrag.

Kleine Berichten.

„La Cruz" dringt aan op overheidsmaatregelen in den geest van de „huurcommissiewet" en de „huuropzeggingswet" in het moederland, om de huurders tegen de huiseigenaren te beschermen.

Volgens de „Amigoe di Curaçao" van 17 Juli l.l. zoekt het openbaar onderwijs in de kolonie thans ook leerkrachten te betrekken uit Suriname voor de eilanden buiten Curaçao. Gevraagd worden blijkens advertentie in het „Gouvernements-Advertentieblad" 3 onderwijzers of onderwijzeressen van den derden rang op salarissen van *f* 1400.— tot *f* 1800.—.

Het A. N. V., groep Antillen, heeft zich tot den kolonialen Raad gewend met verzoek te bepalen, dat de examens voor onderwijzer alleen in het Nederlandsch en niet ook in een vreemde taal kunnen plaats hebben.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Een noodkreet uit Siberië.

„Zooeven teruggekeerd uit Siberië, waar ik sinds 1915 werkzaam ben geweest als Zweedsch afgevaardigde van 't Roode Kruis, acht ik 't mijn plicht u mede te deelen, hoe de toestand van de krijgsgevangenen in Siberië op dit oogenblik is," aldus richt Elsa Brandstroem, die in Juli in Zweden is teruggekeerd, zich tot het Internationale Roode Kruiscomité te Génève.

Dan geeft zij een schildering van 't lot der nog ongeveer 200.000 krijgsgevangenen en geïnterneerden, die in een allerellendigst bestaan den dood als verlosser afwachten, en voor wie deze verlossing met groote zekerheid, althans voor 't meerendeel hunner, in den aanstaanden winter te wachten is, als zij er niet tijdig vandaan worden gehaald. Schepen, schepen en nog eens schepen moeten worden gecharterd om hen te redden, zegt zij.

Wie moet hiertoe den stoot geven? De een wachte toch niet op den ander. Volkenbond? Roode Kruis? De regeeringen tot wier land de onschuldige verbannenen behooren? Men wachte niet op 't initiatief van een ander. Men wedijvere in initiatief. De Russische winter komt half October al in 't land. Waar 't hier een daad van groote menschelijkheid, van groote menschenliefde geldt, wachte zelfs de regeering en de natie, welke niet voor eigen landgenooten op te komen heeft, niet met zich een aandeel toe te kennen in dit reddingswerk van twee maal honderdduizend medemenschen. Ook de natiën moeten in initiatief wedijveren. Laat Nederland, zonder uitstel, na een zoo kort mogelijk overleg, twee à drie schepen zenden.

Er zijn bezwaren te overwinnen ja, maar er zijn 200.000 menschen te redden. Nederland heeft al veel gedaan om de ellende in den vreemde te lenigen; ja, maar er zijn 200.000 menschen te redden. Wie pakt aan? Wie roept op? Er zijn 200.000 menschen te redden!

Slecht nieuws over Mesopotamië.

Verontrustende berichten over het hardhandig en wrokuitend optreden van de Arabische bevolking in Mesopotamië tegenover het Britsche bestuur en de Britsche bezettingstroepen. Verontrustend te meer, omdat, ook volgens de opvatting van Engelschen, die de zaken onpartijdig durven bezien, er inderdaad aanleiding tot ontevredenheid bestaat, doch de Britsche regeering, inplaats van dit te erkennen en door wegneming der grieven naar verbetering te streven, de oplossing zoekt in onderdrukken door wapengeweld, waartoe reeds bataljons, al maar meer bataljons, uit Engelsch-Indië naar Mesopotamië opgecommandeerd zijn.

Een van anti-Britsche gezindheid zeker niet verdachte getuige als de Times schreef, dat het volstrekt niet te verwonderen is de Arabieren in opstand te zien komen tegen de wijze waarop de Engelschen in Mesopotamië de uitoefening van hun Volkenbondsmandaat hebben opgevat. Men heeft er een zeer uitgebreide en ingewikkelde administratie ingevoerd, zooals er over 50 jaar nog geen noodig zal wezen. In dat achterlijke land zijn honderden ambtenaren, zoowat de helft van 't bestuurspersoneel in geheel Britsch-Indië. De belastingen zijn veel zwaarder dan in Indië, niettegenstaande 't land al lang verarmd is. Terwijl men 't naar buiten deed voorkomen alsof de bevolking tevreden was, trok men er toch een leger samen zoo sterk als het halve Br.-Indische leger tijdens 't laatste jaar van den oorlog was. Toch bedraagt de bevolking van Mesopotamië niet meer dan 3 millioen zielen, tegenover 300 millioen in Indië. De regeering weet, schrijft de Times verder, blijkbaar maar één middel erop: meer troepen. Het eenige goede middel zou echter zijn een verandering van politiek. De Arabieren wenschen geen ingewikkelde bestuursinrichting. Gaat men op den ingeslagen weg voort, dan zal de begrooting voor dit jaar zeker 100 millioen P. St. aanwijzen alleen voor Perzië en Mesopotamië.

De kritieke dagen, die Engeland zelf tegemoet gaat, zijn voor een deel te wijten aan de geldverspillingen in verafgelegen landen. Met zulk een perspectief voor oogen, wordt het waanzinnig genoemd om een grootsch opgezetten veldtocht tegen de Arabieren te gaan ondernemen.

Een nieuwe koers.

Onder dit opschrift gaven de bladen het bericht van de benoeming van den Indiër lord Sinha tot gouverneur van de provincie Bihar en Orissa in Britsch-Indië. Bij de nieuwe koers, welke Groot Brittannië reeds eerder aan 't voorbereiden was, heeft Sinha al een vooraanstaande rol vervuld. Hij was een der vertegenwoordigers van Britsch-Indië in den Rijksraad, waarin de langen van het geheele over alle werelddeelen spreide Britsche rijk besproken werden, met vertewoordigers van de kroonkoloniën en Indië. Hij had ting in de Vredesconferentie. Hij is de eerste In die aan de regeeringstafel te Londen zitting heeft nomen en wel als ondersecretaris voor Indië, welk a hij thans nog bekleedt en waarin hij blijkbaar zoo g voldoet, dat de regeering hem tot lid van den van den onderkoning in Indië wenscht te mak functie, die verbonden is aan de hem nu toegewe nieuwe waardigheid. Hij was ook het eerste Indische van het Hoogerhuis en kort geleden werd hij bov dien benoemd tot „Kings counsel".

De nieuwe koers is geschied in verband met de op het Indisch bestuur, aansluitende aan het beke rapport van Montagu en Shelmford. De tegenw dige gouverneurs van Bengalen, Madras en Bom blijven aan, 5 nieuwe zijn benoemd, o.w. lord Sin de benoemingen gaan begin 1921 in.

Dit alles heeft voor Nederland thans meer dan wone beteekenis, omdat ook voor ons koloniaal stuur een ingrijpend hervormingsrapport aanhangig gemaakt. Bij de beoordeeling en behandeling daar verdient hetgeen in en voor Britsch-Indië gedaan wo volle aandacht.

Wie geneigd mocht zijn uit het feit, dat de advocaat Sinha achtereenvolgens voor al de opgesom ambten in aanmerking is gekomen, de gevolgtrekk te maken, dat hij een eenling is onder zijne landge ten, zou dwalen. Hij is inderdaad een uitstekende guur, maar in de Indische beweging, welke zich d de geheele kolonie op krachtige en practische w uit, treden velen op den voorgrond, uit welken keuze kan worden gedaan, waar aan de Indiërs ruimer aandeel in het plaatselijk bestuur wordt gedacht.

De eerste Annamiet Fransch rechterlijk ambtenaar.

Wel sterk in tegenstelling met de waardeering, wel deze benoeming ondervindt van een Indiër in een hooge betrekking, waarin hij vele Engelsche amb naren tot ondergeschikte zal krijgen, is de woord vloed, welke losgebarsten is naar aanleiding van benoeming van den heer Nguyen van Khiet, licencié en droit, geboren Annamiet, genaturaliseerd Franschman, tot juge suppléant te Vinh Annam. Juridische, politieke, gevoelsbeschouwing worden met Fransche welsprekendheid en welbespraak heid ten beste gegeven. Zijn de Annamieten er allen ingenomen, van Fransche zijde is dit geenszins al meen. Enkele juichen dezen voorlooper naar de gel heid der rassen toe! Grooter is 't aantal van hen, er een stap naar de revolutie tegen 't Fransche g inzien. De bezadigden berusten er in, omdat er eenmaal gebrek aan Fransche liefhebbers voor de rijkelijk beloonde rechterlijke functiën in de kolon is, en omdat de benoemde alle waarborgen biedt een waardig Fransch rechter te worden, maar zij gen erbij, dat het „natuurlijk" verkieselijk zou we slechts rasechte Franschen als magistraten over Annamieten te kunnen benoemen.

Dergelijke ontboezemingen doen te meer zonderlin aan, omdat in Frankrijk reeds Annamieten tot de of ciersschool van Saint Cyr en tot de politechnis school zijn toegelaten — in dit opzicht heeft Frankr 't Nederlandsche voorbeeld gevolgd — waardoor opvatting aanvaard is van den Franschman gecomman deerd door den Oosterling. Welk principieel bezwa er dan bestaat tegen den Annamiet-rechter in Ann is ons niet duidelijk.

Syrië.

De zaken nemen daar den door iedereen, behal door de Fransche overwinnaars zelf, verwachten loo Emir Feisal is volstrekt niet als een machteloos slagene naar papa Hoesein, koning van Hedzjas, gaan, maar hij is op reis naar Europa om zich in Lon den te gaan beklagen over de snoode behandeling, hij van den Franschen bevelhebber, generaal Gouraud ondervonden heeft. De Arabieren leggen zich ook ni gewillig neer bij den door de Franschen geschapen stand. Het door Gouraud geïnstalleerde minister reisde Vrijdag l.l. van Damascus naar Derat. De trein werd bij Kherebet Ghazaley overvallen. De minister president Droebi pasja en minister Abderhamamjoes pasja werden vermoord. Er waren meer slachtoffers. Dat is de strijd zooals hij gevoerd zal worden!

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ; II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR. Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.
LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.